

NAGRADNI NATEČAJ

za naslednje časnikarske zvrsti:

- poročilo
- komentar
- reportažo
- črtico
- humoresko

V natečaju lahko sodeluje vsakdo, razen poklicnih časnikarjev.

NAGRADE:

1. 10.000 din
 2. 7.000 din
 3. 5.000 din
 4. 2.000 din
 5. 2.000 din
- Prispevke, ki jih bo ob koncu tekmovanja ocenila posebna komisija (žirija), nam pošljite najkasneje do 15. septembra t. l. z označbo „Za nagradni natečaj“.

Uredništvo
„POMURSKEGA VESTNIKA“

S seje Okrajnega odbora SZDL

ZADRUGA IN KMET

Tudi na zadnji seji Okrajnega odbora SZDL v sredo, 31. julija je bilo vprašanje kmetijstva, predvsem pa kooperacije med kmetijskimi zadrugami in kmetovalci osrednji problem razprave. Glavne smernice nadaljnjega razvoja združništva v Pomurju je v uvodnem referatu orisal tov. Stefan Antalič. V drugem delu zasedanja pa je tov. Franc Rogl poročal o osnutku zakona o manjšinskih šolah v Sloveniji.

Po resoluciji Zvezne ljudske skupščine o nadaljnjem razvoju kmetijstva so o njenih nalogah razpravljale že številne osnovne organizacije SZDL, upravni odbori KZ, o njej so razpravljali tudi na posvetovalnih kmetijskih strokovnjakov in na zadnji seji OLO. Pri vseh teh razpravah pa je bilo čutili, da kmetovalci sedaj le čakajo, kako konkretna akcija bo sledila resoluciji in kdo jo bo začel. Razprave z ljudmi niso bile posebno živahne, čeprav se kmetje strinjajo, da je potrebno povečati kmetijske donose, skrb jih pa na kak način in kako se bodo odrazili na vaši socialistični odnosi. Posebno večji kmetje čakajo, čeprav so bili doslej pri združnem delu

najbolj aktivni. Značilno je tudi, da večje zadrage, ki imajo boljši kader in so že začele z različnimi kooperacijami, sedaj resno razpravljajo o nadaljnjem delu, a male zadrage čakajo na konkretna navodila. Z ozirom na to, ker so posamezni okoliši različni tako po strukturi zemljišča kakor po naseljenosti in načinu obdelovanja, je razumljivo, da bo potrebno tudi različno organizirati proizvodnjo. Toda nosilec nadaljnjega razvoja kmetijstva bo morala biti v vsakem okoliščini v vsaki vasi kmetijska zadruga, ki pa bo morala biti tudi primerno organizirana za tako delo in ločena od špečarijskega trgovanja. Bistvena oblika gospodarjenja v našem

v proizvodjalni skupnosti

kmetijstvu bo morala postati kooperacija med kmetijskimi zadrugami in posameznimi kmetovalci. Napredka kmetijstva si brez večje mehanizacije ne moremo zamišljati, toda stroji bi morale razpolagati zadrage, ker se posameznim kmetovalcem teh ne splača kupovati, poleg tega si jih pa lahko privoščijo le večji kmetje. Zato bi se počasi povezovali z zadrugo, ki bi jim s svojimi sredstvi omogočala, da bi dosegali večje donose.

Najvišja oblika take kooperacije bi bila v proizvodjalni skupnosti, ki bi se naj osnovala pri kmetijskih zadrugah. Določeno število kmetov bi se združilo v skupnost z namenom, da bi na svojih posestvih boljše gospodarili. Zemljišča ostanejo njihova last, lastniška pravica se sploh ne bi menjala, le organizacija dela. Z zadrugo bi sklenili pogodbo glede plačevanja strojev in odplačila kreditov ter delitve »dobička«, ki bi nastal ob povečanih donosih. Dohodek bi si delili na osnovi zem-

je ne bodo vzgajali le v strokovni smeri, ampak bodo morali dobro poznati vprašanja združništva in sploh praktičnega delovanja na vasi.

S. B.

Ustanovljena je KMETIJSKO-GOZDARSKA POSLOVNA ZVEZA

Pridružila se ji je tudi soboška Kmetijska proizvodjalna zveza. — Pridelali bi lahko enkrat več pšenice. — Gojenje specialnih kultur odpira nove perspektive. — Skrb za privatne gozdove prevzemajo zadrage. — Trije glavni obrati namesto dosedanjega »Agromerkurja«.

Kmetijsko-gozdarska poslovna zveza bo organizacijsko in strokovno pomagala svojim članicam pri njihovem prizadevanju za povečanje hektarskih donosov in prireje, kakor tudi za uveljavljanje socialističnih odnosov na podeželju. Za razliko od prejšnje kmetijsko-proizvodjalne zveze bo njen poslovni predmet še obširnejši in pestrejši, saj bo skrbele tudi za odkup kmetijskih pridelkov, njihovo predelavo in vnovčevanje.

Osnovna naloga novo ustanovljene

pridelkov — bodisi s pridobivanjem stalnih odjemalcev ali z gradnjo manjših predelovalnih obratov. Na tem področju je zanimanje kmetovalcev že preraslo možnosti za vnovčevanje pridelkov, kar je zlasti očitno pri paradizniku, zelenjavi in vrtnih semenih. Poslovna zveza bo morala kooperacijo (pridelovalno sodelovanje) s kmeti prilagoditi konkretnim razmeram v posameznih okoliših: v okolici Hodoša, kjer je bolj malo ljudi in veliko raztresenih parcel, se bo treba odločiti za drugačne ukrepe kot v Melincih in drugih krajih ob Muri, kjer je preveč delovnih rok in malo zemlje. V prvem primeru naj bi ljudi zamenjali kmetijski stroji, v drugem pa se bo treba odločiti za gojenje rastlin, ki terjajo več pridelovalnega truda in prinašajo obilnejše dohodke. Novost je tudi v tem, da bo zveza prevzela skrb za obnavljanje gozdov in pogozdovanje goličav v zasebnem sektorju.

Na nedeljskem izrednem občnem zboru kmetijske proizvodjalne zveze, ki so ga, mimogre-

S. K.

Zakon

o manjšinskih šolah

Na sestanku OO SZDL so razpravljali tudi o osnutku zakona o manjšinskih šolah v Sloveniji. Ta zakon bo podrobneje uredil izvrševanje v ustavo zagotovljenih pravic svobodnega kulturnega razvoja in svobodnega uporabljanja jezika narodnih manjšin.

V Prekmurju imamo več madžarskih manjšinskih šol in sicer osnovne šole v Centibi, Kapci in Lendavi, osemletne šole v Dobrovniku, Dolini, Domajnševcih, Gaberju, Gentrovcih, Hodošu, Mostju, Motvarjevcih, Petišovcih, Prosenjakovcih in Radmožancih ter nižjo gimnazijo v Lendavi. Zakonski osnutek pa zagotavlja široki obseg pravic narodnih manjšin na področju šolstva in zavzema v enaki meri manjšinske šole in manjšinske vzporednice. Razlika med njimi je le organizacijskega značaja. Manjšinske šole so ustanovljene povsod tam, kjer je večina učencev narodne manjšine, vzporednice pa tam, kjer je teh učencev manj od polovice, a v vsakem razredu najmanj 7 učencev, če jih pa ni toliko, se mora organizirati kombinirani pouk v dveh vzporednih razredih. Če pa tudi za tak pouk ni niti 5 učencev, potem se na taki šoli začasno ne poučuje, a taka šola s tem še ni odpravljena, ker se bo pouk takoj nadaljeval, brž ko se bo v začetku šolskega leta vpisalo predpisano minimalno število učencev.

Torej prej v zakonu našete šole obstajajo ne glede na to, ali je v posameznem šolskem letu dosežen minimalni vpis ali ne. Osnutek nadalje predvideva, da morajo ustanoviti manjšinske šole in vzporednice v krajih, kjer je zagotovljen minimalni vpis 7 učencev. Če pa bi na določeni manjšinski šoli zaradi nezadostnega vpisa ne mogli poučevati, se zagotovi šoloobveznim učencem šolanje v drugih manjšinskih šolah s tem, da bi se jim naj po možnosti povrnilo višji stroški šolanja, ki so s tem v zvezi. Vpis v manjšinske šole in vzporednice je svoboden in se vpiše lahko vsak učenec po splošnih predpisih za vpis v šole.

Manjšinsko šolstvo mora upoštevati tudi kulturne potrebe narodne manjšine, kar je treba tudi predvideti v predmetnikih in učnih načrtih, ki jih bo Svet za šolstvo LRS predpisal za posamezne vrste manjšinskih šol. V naših madžarskih šolah je bila doslej navada, da so s poukom slovenščine, ki je tudi

po osnutku zakona obvezni učni predmet, začeli že v 2. razredu in sicer bolj z govornimi vajami. K 7. členu je OO SZDL predlagal, da bi se naj od 5. razreda dalje še poučevala dva prirodnoznanstvena predmeta v slovenščini. Znanje slovenščine je toliko bolj važno za učence, ker jim tudi dejansko zagotovi možnost tesnejšega sožitja z drugim državljanom.

Učno osebo na manjšinskih šolah mora biti načeloma narodnosti narodne manjšine. Izjeme so dopuščene le v primerih, kadar zaradi pomanjkanja takih učiteljev to ni mogoče, toda v tem primeru mora učitelj obvladati madžarski jezik. Pri nas nastaja problem šolanja učiteljev, ker madžarsko učiteljske v Subotici ne omogoča dijakom obvladane slovenščine, zato bi se v bodoče učitelji za madžarske manjšinske šole v Prekmurju šolali v slovenskih učiteljskih, ki bi jim pa spet morala omogočiti popolno znanje madžarskega jezika.

Brez dvoma zelo pomemben je 20. člen, ki govori, da bi se naj v občinah in šolskih okoliših (dodatek OO SZDL), kjer prebiva znatna narodna manjšina, uvedel pouk njenega jezika na slovenskih šolah kot pouk tujega jezika. Pri tem je upoštevano, da je za učence takih krajev najlažji in obenem tudi najbolj praktičen pouk tistega tujega jezika, ki ga v svojem okolju vsak dan slišijo; ta pouk bi pa naj enakokakor pouk slovenščine na manjšinskih šolah prispeval k tesnejšemu sožitju prebivalstva različnih narodnosti v naši socialistični skupnosti.

Ostale določbe osnutka zagotavljajo sodelovanje pri upravljanju manjšinskih šol, njihovo enakopravnost z ostalimi šolami v LR Sloveniji in zadostna finančna sredstva za njihovo delovanje ter kazni za oviranje vpisovanja v te šole. Tako bo zakon po prikazanih načelih uredil in s tem tudi v življenjski praksi resnično uveljavil manjšinsko šolstvo v skladu s socialističnimi odnosi do narodnih manjšin.

ljišč in bi predstavljal nekako zemljiško rento.

Tak način kooperacije, ki je dosledna socialistična oblika, bi lahko že v najkrajšem času uporabili pri obnovi vinogradov ali sadovnjakov, pri urejanju skupnih pašnikov in melioracijskih del in drugod, a v poljedelstvu bo v začetku potrebno bolj primitivno sodelovanje. Zadruga bi s kmeti sklenila neposredne pogodbe, jim dala na razpolago semena, stroje itd., kmetje pa ročno delo, gnoj in ostala sredstva. Dohodek bi pa bil razdeljen po vloženem trudu in delu. Začetne oblike kooperacije so se naše zadrage že posluževale in sicer pri škropljenju sadnega drevja, krompirišč in uničevanju drugih škodljivcev, tudi pri živinoreji lahko zasledimo te oblike.

Dasi je sedaj o konkretnih oblikah kooperacije še težko govoriti, ker je prej potrebno mnogo preštudirati in najti primerne možnosti, ki bodo v vsakem okoliščini različne, je že možno vsaj po teh prvih smernicah ugotoviti, da bo kmetijstvo v naši pokrajini napredovalo le na ta način in da bodo te oblike za bodočnost velikega pomena, čeprav se bodo razvijale počasi. Urediti bo potrebno tudi glede kadrov, strokovnjakov, ki bodo morali biti pri vsaki zadrugi. S tem ni mišljen le visoko kvalificirani kader, ampak tisti, ki se vzgaja v naših srednjih kmetijskih šolah. Važno pri tem je, da se ti ljud-

zveze bo, da se bo družno s svojimi članicami dosledno zavzemala za uresničevanje resolucije Zvezne ljudske skupščine pri naših kmetijskih razmerah. Delovanje njenega strokovnega kadra, ki pa ga je še premalo, bo predvsem študijsko in usmerjevalno, kajti čas je že, da kmetijstvo nehoma prepuščati stihiji in breznačrtnosti. V pokrajini je še mnogo neizkoriščenih možnosti za povečanje pridelovalnih in prirejnih uspehov. Po študijskih dognanjih nekaterih kmetijskih strokovnjakov, bi v Pomurju lahko povečali hektarske donose pri pšenici za 100 odst. in tako pridobili okrog pol milijarde dinarjev več narodnega dohodka. Uveljavljajo se že tudi nekatere posebne rentabilne kulture (paradiznik, tobak, jagodičevje itd.) in bi se še bolj, če bi pridelovalec zagotovili tudi zanesljivo vnovčevanje

Mladinska delovna akcija tudi v Prlekiji

Člani Prleškega študentskega kluba so na svojem rednem sestanku, 22. maja t. l. sklenili, da bodo organizirali avgusta mladinsko delovno akcijo.

Sklepi niso ostali zapisani samo na papirju, temveč smo jih začeli kmalu uresničevati. Hoteli smo delati na cesti Videm — Murski Črnci. O tem smo seznanili tudi člane KPA in soboške srednješolce ter jih povabili k sodelovanju. Kljub temu, da pri njih nismo uspeli, naše organizacijske priprave niso zamrle. Za udeležence akcije smo organizirali brezplačno taborjenje na morju v študentskem taborišču v Ankaranu. Na naš lepi Jadran so odšli že

Radgona bo praznovala

Radgonska občina bo tudi letos dostojno proslavila svoj občinski praznik; sicer priveditve ne bodo tako obsežne kot n. pr. lani, vendar bo to vseeno precejšen dogodek za radgonske občane.

Dan pred praznikom, to je prihodnjo sredo, bo ob dvanajstih slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, občinskega odbora SZDL in občinskega odbora ZB. Ob dveh popoldnih bo nastop Partizana. Pri tem nastopu bodo sodelovali telovadci iz Radgone, Apač in Radenc. Zvečer ob 8. uri pa bo na gradu promenadni koncert radgonske godbe na pihala in veliko kresovanje. S kresovi bodo napovedali 14. avgust — pomemben dan v zgodovini NOV v radgonskem okolišu. Na ta dan pred 16 leti so se zbrali v prostorih Murske regulacije naši prvi aktivisti NOV. Ta datum pomeni tudi ustanovitev OF za radgonsko okolico.

V sredo jutraj predvidevajo budnico po mestu, ob 9. uri pa sprejem gostov. Ob desetih bo povorka, ki bo prikazala predvsem kulturno-prosvetno delovanje v radgonski občini. Za tem pa bo veliko zborovanje in razvitej prapora občinskega odbora ZB. Ob 11. uri bodo gasilske sektorske vaje, na katerih bodo sodelovala vsa gasilska društva v občini. V sredo ob 2. uri popoldne pa bodo velike konjske dirke na radgonskem dirkališču. Na dirkah bodo nastopili priznani dirkalni konji iz mariborskega, ljutomerskega in radgonskega okoliša. Doslej se je prijavilo še okrog 35 dirkačev. Novost letošnjih konjskih dirk v Radgoni je zrebanje vstopnice. Za izzrebane vstopnice so pripravili lepa darila. Zvečer predvidevajo tudi veliko veselico na prostem.

Te dni živi Radgona na zunaj še svoje vsakdanje življenje. S precejšnjo vnemo pa dokončujejo fasado Doma ljudske kulture, ki jo bodo uredili prav do občinskega praznika.

R. J.

-jm

Vietnam v borbi za svobodo

Kdo bi pred zadnjo vojno stulil, da so ose jugovzhodne tihooceanske pokrajine — tik pred silnimi socialnimi revolucijami! Breobzirno kolonialno zatiranje in izkoriščanje evropskih kolonizatorjev je bilo še vedno tako, kot že nekaj stoletij. Toda pod to na videz mirno površino so se že zbirale sile za množični kolonialni prevrat in čakale primerne trenutke. In ta je prišel — japonsko okupacijo. Bilo bi pa napaka misliti, da so Japonci bili osvoboditelji »barbastih« kolonialnih narodov. Njihove čete so razbile vojaško upravo »belih« imperialistov, toda z namenom, da bi si ta področja prisvojili in so zato takoj postavili povsod svojo vojaško upravo. Toda prav o tem trenutku, ko so razbili stari kolonialni sistem, so v vseh kolonijah sprožili osvobodilna gibanja, ki so iz borbe proti Japoncem prerasla v močne socialne revolucije. Zaradi tega po končani vojni nekdanji kolonialisti niso bili več gospodarji in tega so se takoj tudi zavedali. Vračali so se kot kolonizatorji, vendar jim pa ni uspelo, da bi spet zavladali v nekdanjih kolonijah.

Boj za osvoboditev je bil zelo težak in dolg, zlasti še v Indokini oziroma Vietnamu (Deželi Juga). To je dežela na jugu Kitajske, bogata z različnimi rudami in kmetijskimi pridelki, meri 328 tisoč kvadrat-

kih kilometrov in ima 25 milijonov prebivalcev. Združuje Tonkin in Kočinkina, nekdanji koloniji, ter Anam, staro kraljestvo. Francozi so jo začeli osvajat v 50-tih letih preteklega stoletja. Najprej so v sajskanskem pristanišču ustanovili svobodni pas, nato pa s pomočjo raznim pokrajinam začeli širiti svoj vpliv in oblast, dokler niso 1896. leta popolnoma zavladali nad vso Indokino in staro oblast grobo prilagodili novi upravi, ki ni imela nič skupnega z demokratičnimi tradicijami francoske republike.

Vzporedno z upori v drugih kolonijah Jugovzhodne Azije je po zmagi Japonske nad Rusijo 1905. leta tudi v Indokini 1908. leta izbruhnil proi upor, ki pa je bil krvavo zaduščen. Vendar pa se je s tem začelo organizirati osvobodilno gibanje in ustanovljena je bila stranka, ki so jo imenovali »Obnova Anama«. Po prvi svetovni vojni se je gibanje že znatno razmahnilo. Stevilni delavci, ki so jih odpeljali med vojno v Francijo, in drugi napredni ljudje so 1925. leta ustanovili »Revolucionarno stranko Anama« in dve leti kasneje »Anamsko nacionalistično stranko« — komunistično, ki se je ločila od konzervativnih skupin. Njen vodja je postal Nguyen Aj Kvoek — Ho Ši Minh, najpomembnejša osebnost v novejši zgodovini Vietnama.

Komunistična partija je v izredno težkih pogojih krepko nadaljevala z osvobodilno borbo. Leta 1939 so ustanovili novo stranko »Viet — Minh« (Liga neodvisnosti Vietnama), ki so se ji pridružile tudi druge stranke v boju proti Japoncem in Francozom. Ob koncu vojne, aprila 1945. leta so Japonci proglasili neodvisno cesarstvo in postavili za cesarja Bao Daja, Vietnam pa je proglasil Demokratično republiko Vietnam, ki je zapadni zavezniki niso priznali. Že nekaj mesecev po vojni je prišlo do spopadov s francoskimi četami, ki so hotele uničiti Vietnam in njegovega predsednika — Ho Ši Minha, voditelja osvobodilnega gibanja. S tem se je začela borba proti Francozom, ki se je končala z znamenito bitko pri Dien Bien Fujui, marca 1954. leta. Francozi so v obrambi te trdnjave izgubili 12 tisoč vojakov in so morali poraženi zapustiti Severni Vietnam. Za zelenimi mizami v Ženevi 1955. leta je bil podpisan začasni sporazum, po katerem je Vietnam s 17. vzporednikom razdeljen na Severnega in Južnega. Do 20. julija lanskega leta bi morale biti v obeh delih enotne volitve, ki jih pa ni bilo. Tega so krivi politični voditelji Južnega Vietnama, ki jim pa pomaga tuji kapital, zlasti ameriški.

Predsednik Demokratične republike Vietnam

Ho Ši Minh na obisku v Jugoslaviji

5. avgusta ob 10. uri dopoldne je na zemunskem letališču pristalo letalo s predsednikom Demokratične republike Vietnam Ho Ši Minhom, ki je prišel v Jugoslavijo na prijateljski obisk.

Ho Ši Minh prihaja k nam kot legendarna osebnost in veliki borec za svobodo in srečnejšo bodočnost svojega naroda, katerega usoda je v veliki meri podobna naši: po dolgotrajnem zatiranju in izkoriščanju se je zmagoslavno dvignil v socialistični in osvobodilni borbi ter zmagal, čeprav še z njegovim južnim delom kupčujemo tuji imperialisti.

Ta obisk je brez dvoma velikega pomena za razvoj prijateljskih odnosov med obema državama: srečala sta se pa tudi dva državnika, ločena z velikimi zemeljskimi razdaljami in združena v odločni in neizprosni borbi za neodvisnost narodov in mir. Zato sprejemamo Ho Ši Minha z veliko prisrčnostjo, spoštovanjem in občudovanjem, ki pa je povezano s prijateljskimi čustvi do Vietnama.

Sestanek Tito-Hruščev

V Romuniji sta se 1. in 2. avgusta sestali delegaciji CK ZKJ in vlade FLRJ ter delegacija CK KP SZ in sovjetske vlade. Jugoslovansko delegacijo so sestavljali Tito, Kardelj, Rankovič, Veljko Vlahovič in Veljko Mičunovič, a sovjetsko Hruščev, Mikojan idr. Predstavniki obeh partij in vlad so proučevali več vprašanj, ki se nanašajo na odnose med Jugoslavijo in SZ, dejavnost obeh partij in splošne koristi socializma ter mednarodni politični položaj, zlasti pa mednarodno delavsko gibanje.

Med razgovori je bilo potrjeno, da si obe strani prizadevata, da bi odstranili čim več ovir, ki otežkočajo vsehstranski razvoj tesnejših odnosov med obema državama, obe delegaciji sta bili tudi soglasni glede osnovnih vprašanj mednarodnega položaja. Poudarjeno je bilo tudi, da je za bodočnost socialističnih sil velikega

pomena sodelovanje med komunističnimi partijami in narodi vseh socialističnih držav, kar je tudi pogoj za razvoj vsega sveta. Ponovno so bila potrjena načela beograjske in moskovske deklaracije o razvijanju odnosov med obema deželama na osnovi medsebojne pomoči in sodelovanja, spoštovanja suverenosti in nevmišavanja v notranje zadeve.

Obe delegaciji sta se tudi sporazumeli o stvarnih oblikah sodelovanja med partijama in vzdrževanja stalnih zvez z delegacijami, izmenjavanjem informacij in publikacij.

Razstava o Titu

V torek je bila v zbornični dvorani Obrtne zbornice v M. Soboti odprta razstava dokumentov iz življenja vrhovnega komandanta Jugoslovanske ljudske armade in predsednika republike maršala Tita. Razstava lepo prikazuje Titovo borbo za ideje delavskega razreda od prvih podob, ki jih je ujelo oko fotografske kamere, skozi najtežje dni v stari Jugoslaviji in med narodnoosvobodilno vojno pa do povojnega življenja in razvoja naše domovine, ki je neločljivo povezan s Titovo osebnostjo.

Razstava je bila v prvih dneh avgusta v Léndavi, ogledali pa si jo bodo lahko tudi v drugih krajih Pomurja.

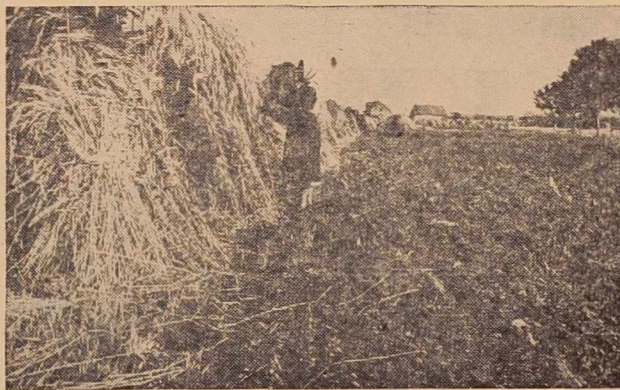
Aretacije v Budimpešti

Madžarski varnostni organi so v preteklem tednu aretirali več ljudi, za katere menijo, da so delovali proti državi. Med aretiranci omenjajo nekaj vodilnih ljudi krščanske stranke, madžarske stranke svobode idr. Aretirali so tudi nekatere, ki so se aktivno udeležili obojestranih napadov lani oktobra.

»Nabrusimo kose, že klas dozoreva, že žetve bogate napočil je čas...«

Ponekod so zapeli to, drugod spet druge pesmi o žetvi. O koscu in žanjici, o zlatorumenem klasju. Moj stric, sicer zdravnik in primarij, pa ve čudovito pesem o žitnem polju, ki je nikjer in nikdar — razen kadar jo je zapel on — še nisem slišal. In na to pesem o žitnem polju, ki valovi kakor morje, se spomnim vsakokrat, ko zarezam žitno polje: najprej vse zeleno in lahno nihajoče v spomladanski sapici, zatem pa vedno bolj rumeneče, vse dokler se zlatorumen klasje ne skloni k zemlji. Te pesmi sem se, spomnil tudi pred dobrim tednom.

Takrat je Joško Kerec z Gorickkega s preudarnim korakom stopal med žitnimi polji. Od ča-

Idila pomurskih poljan. Letos so nekateri kmetje pridelali tudi 25, 30, 35 stotov pšenice na ha. Da bi le bilo čim več takih!

sa do časa je zaustavil korak, z roko pa segel med žito. Vsakokrat je odtrgal klas ali dva, ju lahko zmedral v šapastih dlaneh, potem pa pomeljavil pogledal, kot da bi hotel reči: godno je... Med tem opravilom si je Joško Kerec lahko poživžgaval. Morša kakšno žetveno melodijo, ki je šele nastajala. In to Joškovo poživžgavanje se je čulo kot lahno, malce sramežljivo odgovarjanje poživžgavanju in frlucanju skrjanca, ki je razpel peroti nekje visoko nad gorickimi njivami...

Takšne podobe pa ste tiste dni lahko videli skoraj povsod po naši zemlji: v Pomurju in na Gorenjskem, na Dolenjskem in Dravskem polju ali v Vojvodini. S to razliko morda, da je bodoči žnec kje prej kje pozneje pihnil v dlan, vzel zrno dve med zobe in dejal: godno je...

Zlatorumeno, kot morje valujoče klasje, ki mu je bil morda prav takrat odmerjen zadnji dan življenja, je ostalo nekje na žitnih poljih, bodoči žnec pa je, prestopivši domači prag, ponovil: godno je... In ta »godno je,« je završal na domačijah, završal na kmetijskih gospodarstvih, in z nepritajnim veseljem spreletel slehernega: »Zeli bomo!«

In tako kot Joško Kerec, je tiste dni marsikateri kosec stopil po koso, vsedel z njo na klepalnik in s klepalom klépal žetveni klép ter pripravil kosišče. Ponekod, posebno na Gorenjskem v hribovitih krajih so hoteli žanjicam pripravljati srpe, kot to delajo že stoletja... V ta »zeli bomo«, ki je tiste dni spreletel naše podeželje, pa mimo klepanja kos in srpov zadnji čas vse bolj vstopajo še vse kaj drugačne priprave. Tako je bilo tudi tokrat: v zadrugah in na posestvih so hoteli še enkrat pregledat kosilnice in snopovezalice, kose za traktorske priključke in kombajne... Za žetev morabit vse nared!

Zlatorumena žita so tiste dni poslednjič sklanjala klasje, ki se je lahko pozibavalo v trepetavi poletne vročine. Nad pomursko ravnino je od vročine v ozračju lahno brenčalo, kot da nekje visoko roji na milijone čebel, lahna meglica nad polji pa je trepetala, da je ščemelo v obeh. Na ljubljanskem polju so ljudje zastoj čakali lahni in blagodejni sapici izpod Kamniških planin...

In takrat se je začelo... Žnec je še enkrat pogledal vdiljen po polju, potegnil z brusem parkrat po kosi, da je veselo odpevalo in potem zamahnil... In tako se je začelo. Ponekod nekaj prej, drugod spet pozneje; po vsej Sloveniji, po vsej Jugoslaviji...

V škofjeloški okolici je žito zaradi močnih nalivov in neviht poleglo, kar otežkoča žetev, vplivalo pa bo tudi na kakovost in količino pridelka. Kljub temu bo pridelki obilnejši kot lani. Žetev pšenice je v teku, ječmen pa je že pospravljen.

V Pomurju kaže žetev v pov-

KLASJE JE PADLO...

Štefan Kuhar

(Reportaža o žetvi)

prečju boljše kot lani, žal pa je lepa pričakovanja pokvarilo zadnje deževje. Pridelkov ni bilo mogoče pospraviti, zato je žito v snopih khalo, kar bo znatno vplivalo na kakovost.

Številna kmetijska gospodarstva, zadruga in kmetijski pridelovalci Vojvodine so dosegli pridelok nad 30, ponekod pa celo do 70 stotov pšenice na ha, kar se v Vojvodini sploh še ni zgodilo.

Po podatkih Glavne zadrugne zveze Srbije bodo letos tam pridelali 45.000 vagonov več žita

Tako je zadruga na Branjinem vrhu dobila 40 stotov na ha. Kmetijski obrat »Zeleno polje« na Belju 50 stotov. Zadruga Zarko Isakov iz Aleksandrova je pridelal 37 stotov. Kmetijska zadruga v Bajmoku 59, Kmetijska obdelovalna zadruga »Seljak« v Aleksandrovu 62, Poskusna postaja tovarne »Zorka« v Subotici 69, Kmetijsko gospodarstvo »Rasadnik« v Subotici pa celo 70 stotov pšenice na ha!

To so nedvomno številke, ki zaprepasčajo, posebno, ker jih doslej pri nas tudi na najboljši zemlji nismo bili vajeni. Ni nobenega dvoma, da »čudo« teh uspehov tiči v dobrem semenu, predvsem pa v agrotehniko, v sodobni in popolni agrotehniko! Koga ne bi zanimalo, kako so na gospodarstvu »Rasadnik« v Subotici pridelali 70 stotov pšenice na hektar?

Naj vam povem še to:

Na njivi petih hektarov, kjer so nameravali sejati pšenico, so imeli spinačo za seme. Ko so seme obrali, so na njivo zvozili 2 vagona zrelega hlevskega gnoja in podorali 18—20 cm globoko. Septembra so raztrosili po 500 kg kalijevega cijanamida na 1 ha in zorali njivo 25—30 cm globoko. S takšnim globokim oranjem, kakršno pri nas ni v navadi, so zadržali vso vlago v zemlji in omogočili redno klijanje in razvoj rastline. Sejali so 19. oktobra. Tik pred setvijo pa so na vsak hektar raztrosili še 500 kilogramov superfosfata in 500 kg kalijeve soli, njivo pa obdelali s krožno brano. Sejali so italijansko sorto pšenice »Fortunato«. Zelo nagosto in navzkrižno. Uporabili so 220 kg semena tako, da so sejali v eno smer 110 kg in spet 110 kg na ha počez. Spomladi so pšenici dodali še po 200 kg kalijeve soli in prav toliko superfosfata na ha!

To vse, vidite, je pripomoglo, da je »Rasadnik« v Subotici dobil na 5 hektarih 35.000 kg pšenice. To ni samo vojvodinski ali jugoslovanski, temveč verjetno svetovni rekord! Res, da so se našli ljudje, ki ob tem uspehu pravijo, da je ta pridelek preveč stal. Pa je to res? Če računamo, da znaša vrednost obdelave in vložnih sredstev okrog 90.000 din na hektar, vrednost 7000 kg na hektaru pridelane pšenice po kontrahirani ceni pa 245.000 din, vidimo, da je vrednost pridelka za dva in pol krat večja od vložnih sredstev. Torej je pridelok pšenice dal subotičkemu »Rasadniku« 150.000 čistega na hektar!

Skropilci sadnega drevja na Murščaku so dobro opravili svoj posel

videl križe le na nekaterih njivah, sem povprašal:

»Kako to, da imate žito zloženo v križe le na nekaterih njivah?«

»Vsi delavci ne znajo tako zlagati,« se je glasil odgovor in zatem pojasnilo: »V križe zlagajo žito le tisti delavci, ki so se tega naučili v Franciji...«

Stopil sem do delavca, ki je snopje pravkar zlagal v križ. Ta pa mi je povedal, da se je tega naučil v Franciji od Jugoslovancev. Tako so prekmurški sezoni tudi italijanske sezonce vendarle nekaj naučili. In kot nekoč francosko ali nemško žetev, mnogi še dandanes pospravljajo in rešujejo bogato žetev bogatih polj Vojvodine, Baranje... in tam, kjer kombajni ne vežejo slame v bale, zlagajo sezoni snope v križe...

In v teh krajih je letos žito obrdilo, kot še nikoli. Povprečno so kmetje pridelali 30—35 stotov pšenice na ha. Tokrat se je zlasti pokazalo, koliko velja dobra obdelava zemlje. Tam, kjer so opravili pomladna dela dobro in pred setvijo zemljo dobro pognojili, so imeli rekordno žetev.

ma opravi žetev, žito hkrati omlati, slamo pa veže v bale in s svojim delom nadomesti več ko 30 delavcev?

Ob prazniku mladih zadrugnikov lani, so ljudje okrog Cerkelj na Gorenjskem prvič videli tak stroj — kombajn. Na svoje oči so se prepričali, kako dela. Pa vendar je neki očene pripomnil: »Res je, kar so govorili. Tako dela, ta hudir! Toda potem nas kmetov ni treba, nas bo treba vse pobiti!« Drugi spet je zategnil: »Že, dobro dela, dobro, ampak za našo, pa za gorenjske njive sploh ni. Je prevečkrat mokro!«

Danes ni več tako. Kmetijsko gospodarstvo v Poljčah bi lahko imelo 5 kombajne in vsi bi bili v »prometu«. Prav zato, ker je na Gorenjskem prevečkrat mokro, je treba pohiteti in izkoristiti kratek čas suše ter hitro opraviti žetev. To ve dobro upravnikov tvoj. Pačnik, pa tudi kmetje verjamejo, tembolj, ker je težki kombajn to sam potrdil lani in letos.

»Da, tudi letos bi bilo boljše, če bi lahko delala v treh izmenah,« sta mi zatrdila kombajner Dobršek in njegov pomočnik, doma iz Kobilja. Kombajn počasi drsi po njivi in požira ječmen pred sabo. Nič ga ne moti, če je žito kje poležano... ali klas preveč zrel. Kakor hitro se mu približajo »zobje« kombajna, že vleče vrteči se neskončni jezik kombajna klasje in slamo v svoje žrelo... Slišati je le ropot stroja in zamolklo molnanje mlatilnice... Na tla padajo za kombajnom povezane bale slame, na podstavku kombajna pa se polni vreča z omlačenim in očiščenim ječmenom...

Prav takrat, ko sem opazoval žetev in mlacžen kombajna iz Poljč, se je kombajner odpravil z njim na njivo 15-tih

Storklje so zapustile svoje domove. Tudi te, ki so gnezditel na Novakovem dimniku na Grlavi, so se poslovile kmalu za tem, ko jih je zabeležila kamera našega sodelavca

arov! Pa se to izplača? Ne tako kot na večji parceli, pa vendar: lastnik plača uslugo po uri, v ceni pa je vračunan prevoz, amortizacija in delo. Toda v desetih minutah bo imel žito na 15 arih požeto in omlačeno! Poleg tega je usluga sorazmerno poceni: 1500 din na uro. In v eni uri požanje in omlati na 1 ha!

Bolj kot še toliko govorjenja, razbija starokopitnost in predsodke en sam stroj in si tako sam najboljšo utira pot k sodobnejšemu, lažjemu in boljše delu! Pa vendar še v raznih krajih ne samo žanjejo, temveč tudi mlatijo drugače!

Ponekod se še hudo oklepajo raznih ročnih, konjskih in ne vem še kakšnih zastarelih mlatilnic, hkrati pa jamrajo, da morajo zanje plačevati takse. Ne rečem, če so te mlatilnice na nedostopnih in samotnih hribovskih kmetijah. Toda takšno mlatilnico sem videl pred kratkim celo v Ocinju, kjer ni nobene potrebe po njej. V Pomurju mlatilničarji tekmujejo, kdo bo komu izpodjedel revir in mlati na njegovem mestu, toliko jih je ponekod. Kljub temu je zadruga v Puconcih ob petih mlatilnicah v svojem okolišju kupila novo, namesto da bi kupila kombajn. Sploh imajo zadruga vodstva ponekod za to manj smisla kot zadrugniki...

Klasje je padlo... Zdaj po vaseh pojejo mlatilnice in zaglušujejo brnenje motorjev, traktorjev... Okrog mlatilnic, po sebo pa še okrog »oslice«, velikih kop, v kakršne zlagajo slamo, se razlega razposajen smeh in vrišč. Tam zadaj pa iz zlatorumene klasja teče v vreče zlatorumena pšenica. Dobro plačilo za vneto in trud. Se nekaj dni, da bo zrnje dobro osušeno, pa bo iz njega tudi kruh. Dober, domač kruh...

ZA ČAST IN DOBRO IME

Cast in dobro ime. Dve stvari, pri katerih ljudje ne poznajo pardaona...

Janči in Pišta se srečata pri kozarcu vina. Dobra prijateljstva. Beseda da besedo. Za prvimi litrom izpraznita še enega. In končno, Janči reče Pišti, da je navadna baraba. Kar tako mimogrede, v šali izrečena beseda. »Kaj, jaz da sem baraba —!?« ozroji Pišta. Tako se prične. Drugi dan pride Pišta na sodišče in vloži tožbo. To je samo en primer. Se mnogo huje pa je, če se sprimejo ženske. Takrat šele teče kri! Na sodišču se kopicijo tožbe. Cele skladovnice tožb. In v vsaki tožbi je zapisano: »Tožim tega in tega, ker me je jaono obrekoval, žalil mojo čast, dobro ime itd.«

Cast in dobro ime. Najbolj ranljivo mesto vsakega človeka. Zaljubljen se prime časti kot smola in ne da se z ničemer oprati. Kaj pomaga javni re-

klic: »Podpisani Marulek ta in ta preklicujem neresnične besede in žaljivke, ki sem jih izrekel o Pišti, ter se imenovanimu zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnje sodnega postopka.« To ni nič, ko pa je Janči rekel Pišti, da je navadna baraba in še in še. Da, to se ne da oprati niti s tako skesanim preklicom. Niti z denarjem! Saj res z denarjem. Pa ni res.

Geza in Feri sta se sprla. Seveda, Geza je žalil Ferijevo čast in dobro ime. Feri je zagrozil, da bo tožil. Geza pa je tudi nekaj dal na svojo čast in neomadeževano ime. Napihnil se je kot star očanec, ki pride v hotel, zahteva, da mu natakara zdekamira vsa pripravljena in nepripravljena topla in mrzla jedila, nazadnje pa oblastno zamahne z roko, z važnim poudarkom in resnim obrazom naroči kisljuhu. Tak je bil tudi Geza. »Kar tožil!« je samozavestno kričal užaljenemu Feriju prav na uho. »Plačam, vse plačam, pa čeprav sem stokrat jaono rekel, da si baraba, lopov, tat...«

Feri ga je poslušal in razmišljal. Hm, vsaka tožba ne-

kaj stane in tudi javni preklic v časopisu ni zastoj. Če tožim, od tega praznaprav ne bom imel nobenih koristi. Denar dobi sodišče, občina ali časopis. Kaj za hudirja bom imel od vsega tega. Pa je Feri vso stvar nazadnje pogruntal. Stopil je h Gezi, kot očasih, ko sta bila še dobra prijatelja. »Čuj, mu je zaupljivo razodel svoje misli. »Premislil sem si, ne bom te tožil. Kaj boš plačeval sodišču ali časopisu.« Toda Geza je gnal svoje: »Plačam, pa naj stane kolikor že. Tak siromak pa nisem. To je naravnost žaljivka.« je doma la zakričal. »Toda čuj« je povzel besedo Feri, »saj nisem rekel, da ne boš plačal. Daj kar poldruga tisočaka meni in spor bova rešila brez sodišča, kot je to najbolj primerno med starimi znanci.« »Kaj, samo poldrug tisočak. Če ne zahteva več, bom tožil jaz tebe. Razumeš? Tožil te bom!«

Nazadnje sta se vseno pobotala za dva tisočaka. Tako sta poravnala spor Feri in Geza glede tiste kočliibe stvari, ki ji pravimo čast in dobro ime. Brez tožbe in brez sodnika; seveda, čast komur čast! -jm

UČNI USPEHI NA OSNOVNIH ŠOLAH 84% pozitivnih

Bilanca desetmesečnega dela na naših osnovnih šolah izkazuje 84% pozitivnih ocen. Od 15.113 učencev jih je končalo razred 12.692, kar je za 3,7% več kot v prvem polletju in za 0,2% več kot lani. Vsekakor zadovoljiv uspeh, posebno še, če proučimo pogoje, pod katerimi je bil pouk na posameznih šolah.

V okroju sta delovali 102 osnovni šoli. Največ od njih — 56 — je imelo po štiri razrede. Iz njih odhajajo nato učenci na sosednje osemrazredne šole ali gimnazije. 45 šol je imelo po osem razredov. Poleg teh štirih in osemrazrednic smo imeli še po eno dvo, tro in šestrazrednico.

Število oddelkov na šolah pa je bilo različno: 4 šole so imele po en oddelk, 23 po dva, 13 po tri, 27 po štiri, 9 po pet oddelkov itd. Na največji šoli v Murski Soboti je bilo celo 18 oddelkov. Tudi število učencev v njih je bilo kaj različno: od 12 do 58 v oddelku.

Na vseh šolah je bilo skupno 458 oddelkov. Večina od njih (510) je imela samostojne razrede. V 148 oddelkih pa je bilo združenih več razredov, od dveh do osem. Največ, 94

v lendavski občini z 51% in v petrovski z 81% kombiniranih oddelkov. Obseg znanja v takih oddelkih pa gotovo ne more biti tak kot v oddelkih s samostojnimi razredi. V zvezi s šolsko reformo pričakujemo, da bo v prihodnjem šolskem letu po ukinjenju nekaterih manjših oddelkov šol število kombiniranih oddelkov mnogo manjše kot letos.

Učni uspehi v prvih štirih razredih izkazujejo dokajšen porast po % pozitivno ocenjenih učencev iz I. (80,4%) na II. razred (88,5%). Normalnejši je v III. (84%) in v IV. razredih (84,6%). Najboljši uspehi so prav v četrtem razredu, ki je v prejšnjih letih običajno izkazoval slabši uspeh od tretjega razreda, predvsem zaradi neopričeno strožjega kriterija pri ocenjevanju zaradi prestopanja učencev na gimnazijo. Sicer se pa to v določenih meri odraža tudi letos, saj izkazujejo prvi štirje razredi na osemrazrednih šolah boljše uspehe kot na štirirazrednih, vendar v manjšem odstotku kot prejšnja leta. V razredih višje stopnje pa je očitno močna težnja po izboljševanju učnih uspehov iz razreda v razred: V. razredi 81,5%, nato 87,2%, 89,6% in 98,9%. Vsekakor mnogo boljši rezultati, kakor jih poznamo na gimnazijah.

njem letu, saj bo po ukinjenju nekaterih manjših oddelkov šol še manj učilnic, učencev pa več kot letos.

Učitelji osnovnih šol so v preteklem letu uspešno opravili svoje naloge. K dobrim učnim uspehom pa so prispevali svoj delež tudi šolski odbori, ki so s svojimi pobudami za spremembo odnosov v šoli in okoli nje podprli tudi šolsko reformo, ki jo po naših šolah že uresničujemo v določeni meri.

Miha Veršič

Avseniki v Križevcih

To bo dokaj pomemben dogodek za naše občinstvo. Vsi smo si namreč že dolgo želeli slišati nekaj kvalitetnega. O kvintetu Avsenik smo že toliko slišali, ne samo pri nas, saj so pred kratkim bili na turneji po Zapadni Nemčiji, zato smo prepričani, da ne bomo razočarani. V imenu domačega občinstva pozdravljamo goste v Prelekiji.

J. M.

KDO PA SO TI SINOVI...?

Priletli starček Stefan Čančar stanuje s svojo ženo v Petišovcih pri Lendavi. Je invalid brez desne noge in imata ničesar razen 45 arov zemlje in male hiše. Gmotne razmere, v katerih živi z ženo, so ga prisilile, da je potkal pri svojih sinovih in jih zaprosil za skromno podporo.

Vsi trije njegovi sinovi — Franc, Jože in Stefan — so kvalificirani delavci v Lendavi. Njihovi mesečni dohodki so še kar obilni v primerjavi z drugimi plačami; Stefanu je celo zaposlena žena in znašajo njuni skupni dohodki 24.000 dinarjev.

Sinovi bi lahko brez večjih težav pomagali svojemu očetu, ki je vsako družino zaprosil za 500 din podpore. Sinovi pa so za prošnjo svojega očeta ostali gluhi, zato so jih na njihovo dolžnost morali opozoriti na občini, kjer pa so bili zelo izpostavljeni, češ da je pač občina dolžna skrbeti za njihovega očeta. Vredno je tudi omeniti, da starčka prebivata v kuhinji, sobo pa sta odstopila svojemu sinu Jožetu, v kateri prebiva sedaj s svojo družino.

Mar so lahko taki sinovi še ponosni, če jih pa morajo drugi ljudje opozarjati na dolžnosti, ki jih imajo do svojih staršev?

-jo

DVAKRATNA ŠKODA

Lanske konjunkturalne cene inkarnatke so tudi letos ohrabril mnogo pomurskih kmetovalcev, da so se odločili za pridelovanje te metuljnice, predvsem zaradi semena, ki je šlo prav dobro v denar. Toda letos, kot kaže sedaj, ne bo lahko onovčiti vsega pridelka; vzroke je treba iskati drugod — kakovost — ker smo ga pozročili sami (tako pridelovalci kot odkupna podjetja, ki so lani odkupovala tudi kakovostno domljivo pridelke) in nam prinaša dvojnjo škodo: pridelovalcem jemlje možnost za pridelovanje zares rentabilne kulture in dober kolobar (metuljčnica) in zmanjšuje skupna prizadevanja za večji narodni dohodek v pokrajini. Domači, zlasti pa še inozemski trg je vedno bolj zahteven, kar moramo prav vsi resno upoštevati, ne samo pri inkarnatki, marveč tudi pri pridelkih drugih kultur (krompir, sadje itd.) in živini. Letošnje »natezanje« okrog inkarnatke nam je lahko samo koristen nauk; mnogo težav bi namreč odpadlo, če bi že takoj v začetku podprli agencijo za to rentabilno kulturo s strožjim kriterijem glede kakovosti pri odkupovanju (mešanje in pridelka z neustrezno barvo pač ne bi smeli odkupovati).

Nič odveč ni potemtakem priporočilo kmetijskih strokovnjakov, ki menijo, da bi z ustreznim kriterijem v pogledu kakovosti lahko prišli do standardne »prekmurske inkarnatke«, ki bi bila posredno zelo cenjena in iskana. Toda to je v prvi vrsti odvisno od pridelovalcev.

S. K.

Cestno omrežje v Pomurju in njegovi problemi

Večja obremenitev ceste brez protiuteži

Izboljševanje cestnega omrežja — kakovostno in količinsko — je tudi pri nas v določeni meri gospodarsko-družbeni problem, čeprav hkrati ne moremo zanikati rezultatov, ki jih lahko dajo prizadevanja pokrajinskih in krajevnih čimteljev. Nikakor seveda ne bi bilo prav, če bi samo čakali na sredstva od drugod, hkrati pa s prekrižanimi rokami obšli možnosti in vire, ki jih je moči izkoristiti in usmeriti k napredku na tem področju.

Celo 1300 ton na km

Pred vojno je znašala maksimalna obremenitev ceste povprečno od 120 do 160 ton na kilometer (po štetju prometa v 24 urah), po osvoboditvi se je povzpela na 200 do 220, na večjih avtomobilskih in drugih tranzitno-prometnih cestah pa celo do 1300 ton na kilometer. Na cestah, ki jih pretežno uporabljajo za prevoz nafte, pa je obremenitev v 10 urah tudi do 5000 ton na kilometer.

Razen tega je treba upoštevati, da je bil pred vojno avtomobilsko-transportni promet v glavnem omejen na sezono, sedaj pa traja nepretrgoma vse leto, čeprav je mogoče zabeležiti malenkostna nihanja med posameznimi letnimi časi. Pred vojno so vozili tod kamioni s povprečno nosilnostjo 3 ton, v sedanjih časih pa znaša nosilnost težkih tovornjakov z eno ali več prikolicami tudi do 25 ton.

Kljub temu: prestopamo na mestu

Po razširjenosti cestnega omrežja, ki ga je potrebno redno vzdrževati, je Pomurje s 515 kilometri ceste na drugem mestu v Sloveniji. Kljub temu dejstvu, da so vzdrževalna dela ostala kakovostno in količinsko domala na isti ravni kot pred vojno. Nič se ni bistveno spre-

nilo, čeprav neprestano naraščanje cestnega prometa neizbežno terja boljše vzdrževanje ceste in modernizacijo cestne službe. Največji problem je nomanjkaje ustreznih kamolomov v pokrajini, v katerih bi lahko pridobivali tolčenec. V glavnem so odvisni samo od gramoznic, ki pa dajejo bolj slab material. Včasih v teh gramoznicah nakopani material niti ne zasluži imena prodec. Zaradi zmanjševanja prevoznih stroškov so primorani tudi odstopati od oddaljenejših gramoznic z bolj-

šim materialom in iskati prodec v bližnjih gramoznicah, čeprav na škodo kakovosti materiala. Odločiti pa so se morali še za drugi ukrep: ceste so razdelili v štiri razrede in jih vzdržujejo po njihovi prometni pomembnosti in obremenitvi. Tako navozijo na avtomobilske in tranzitno-prometne ceste od 40 do 60 kub. metrov gramozna na leto, na nekoliko manj važne ceste 20 do 30 kub. metrov itd. Za ceste na zadnjem mestu v tej prednostni lestvici ostane kajpada zelo malo.

Če bi obveljal faktor 18

Denarna sredstva, ki so na razpolago za redno vzdrževanje in modernizacijo ceste, so nezadostna in komaj zadostujejo za »krpanje«, ki pa nima trajnejšega učinka.

Po podatkih cestne uprave so pred vojno izdali 12 do 15.000 dinarjev brutto sredstev za en kilometer ceste, letos pa bodo predvidoma zbrali v okrajnem cestnem skladu toliko sredstev, da bo prišlo na en kilometer 113.000 dinarjev.

Potrebe so torej znatno večje od sredstev in možnosti, ki so pri roki. Na cestni upravi me-

Okrog 800 kub. metrov več gramozna na ceste

Na cestni upravi se trudijo, da bi z varčevanjem in izboljšavami pridobili več sredstev za cestno omrežje. Prevozne stroške so zmanjšali tako, da so si omislili dva kamiona, s katerima prevažajo material na ceste. Precej prevoznih uslug pa še vedno morajo prepustiti zasebnim voznikom. Nabavili so tudi drobilce, s katerim pridobivajo domači tolčenec; z njim so dokaj zmanjšali uvoz tolčenca iz Lepoglave in ga pocenili

za 500 dinarjev po kub. metru. Prav tako so poiskali in sondirali primerna zemljišča za gramoznice v bližini ceste ter tako izdatno zmanjšali prevozne stroške. Oranje snega pozimi s konjsko vprego stane 1200 dinarjev na kilometer. V pretekli zimi pa so začeli orati sneg z motornimi plugi. Tovrstne storitve z mehanizacijskimi sredstvi so mnogo cenejše: do 420 dinarjev na kilometer. Od še popolneje mehanizacije takomimovane »zimске službe« pa si mnogo obetajo tudi v prihodnosti.

Vse to jim je omogočilo, da so pripravili toliko denarnih sredstev, da bodo letos lahko navozili na vsak kilometer ceste v Pomurju 29,5 kub. metrov materiala ali 1,5 kub. metra več kot lani.

Na cestni upravi pa zelo potrebujejo strokovnjake, posebno še za cestno nadzorno službo, ki jo bo potrebno tudi bolj mehanizirati, da bo povsem kom svojim nalogam na terenu. Sedaj opravljajo cestno nadzorno službo cestarji, ki pa nimajo za to potrebne strokovne kvalifikacije.

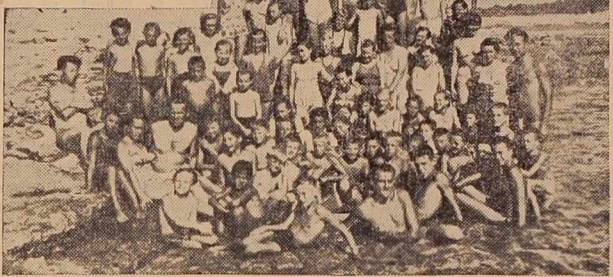
Prva asfaltirana cesta v M. Soboti

Zadnji dne so Sobočanci pričeli živalni gradbeni podjetnosti vzdolž ceste Stefana Kovača — od novega poslopja gimnazije do križišča pred hotelom »Zvezda«. Cesta bo dobila asfalt. Vsa dela, ki so v zaključni fazi, opravljajo na najnovejši način strokovnjaki in stroji, ki jih je dala na razpolago republiška cestna uprava, in jih finansira okrajna uprava za ceste iz svojega sklada. En kilometer asfaltirane ceste jih bo veljal do 5 milijonov dinarjev.

I. K.

S. Klinar

Kar pogledite jih, razigrane pomurske pionirje ki so bili tudi letos ob morju!

oddelkov je imelo po dva, 20 po tri, 22 po štiri, 10 po pet, 2 pa celo po osem razredov.

Kateri razredi so bili skupaj v oddelkih, nam povedo naslednje številke: 35 oddelkov s I. in II. razredom; 55 oddelkov s III. in IV. razredom; 14 oddelkov s VII. in VIII. razredom; 14 oddelkov s V., VI., VII. in VIII. razredom; 11 oddelkov s I., II. in III. razredom; 10 oddelkov s IV., V., VI., VII. in VIII. razredom; 9 oddelkov s VI., VII. in VIII. razredom; 8 oddelkov s I., II., III. in IV. razredom; 6 oddelkov s V. in VI. razredom; 5 oddelki z II. in III. razredom; 2 oddelka z vsemi osmimi razredi in samo 1 oddelk s IV. in V. razredom.

Dokaj pestra in neenotna organizacija, kakršno so pač narekivale razmere na posameznih šolah, v prvi vrsti število učencev, ponekod pa tudi število in velikost učilnic. Delo v takih kombiniranih oddelkih je zanesljivo težje kot v samostojnih. Vsekakor pa je pri dobrem delu lahko pouk dober in uspešen tudi v takih oddelkih. Statistični podatki nam povedo, da je bil celo boljši kot v ostalih, saj imajo šole v martjanski občini najboljši učni uspeh (89%), čeprav imajo največ (85%) kombiniranih oddelkov. Njim sledijo šole

Zanimivi so tudi podatki, ki nam povedo, katere razrede so dosegli učenci, ki so letos izstopili iz osnovne šole: v VIII. razredu 262 ali 24,9%; v VII. razredu 219 ali 20,8%; v VI. razredu 251 ali 21,9%; v V. razredu 121 ali 11,4%; v IV. razredu 162 ali 15,3%; v III. razredu 45 ali 4,2%; v II. razredu 14 ali 1,3% in v I. razredu 5 ali 0,2%.

Skupno torej izstopi 1055 učencev, kar je komaj 7% od skupnega števila šoloobiskujočih. Dvakrat toliko pa jih izstopi na nižjih gimnazijah. Po posameznih občinah so te številke zelo različne. Odvisne so pač od organizacije šol. V petrovski občini, kjer ni nobene nižje gimnazije, izstopi iz V. in ostalih višjih razredov 95,5% učencev, medtem ko v cankovski, kjer obiskuje gimnazijo 27,1% učencev, samo 58,9%. Tu jih določeno število izstopi tudi iz gimnazije, precej pa jih uresniči učno obveznost na nižji stopnji; temu so krivi starši, ki zaradi svojega posebnega načina življenja še nimajo pravega odnosa do šole.

Od pogojev, ki so zavrtilo vplivali na učne uspehe, poznamo vsekakor najbolj pereč problem učnega prostora. Če smo imeli letos na razpolago samo 287 učilnic za 458 oddelkov, bo to še slabše v prihod-

Velika železniška nesreča pri Lazah

V soboto, 3. avgusta se je okrog ene ure zjutraj med uvoznim signalom pri Lazah in postajnim poslopjem zalezel brzovozni tovorni vlak B-2 s hitrostjo 50 do 60 kilometrov na uro v tovornjak 477 s tako silo, da je vrgel nekaj vagonov, polnih živine, na nasip nad železniškimi tirji. Takoj je bil ustavljen ves promet na tej progi in reševalcem ter posebnim železniškim skupinam je šele okrog

436 kubikov

Predzadnji terek je že II. mladinska delovna brigada »Stefana Kovača« zapustila gradbišče na cesti Mačkovi—Salovci. V štirinajstih dneh je nakopala 310 in zvozila 436 kub. metrov zemlje okrog 400 metrov daleč in tako preseglala skupno normo za 31,9 odst.

Strokovnjaki cestne uprave so bili zelo zadovoljni z delovno storilnostjo brigadirjev, saj bi brigada zabeležila še prepričljivejši skupni delovni učinek, če ne bi našli kar 266 neproduktivnih ur (115 ur več kot I. brigada) zaradi slabih vremenskih razmer.

Na slavlju so proglasili šest brigadirjev za udarnike. Ta častni naslov so si pridobili Franc Kous in Božena Viher, oba dijaka ESS, Marija Gamsar iz Vučje gomile, Jože Kepe iz Lendave, Avgust Majcen in Lizika Gornjak, oba iz železnih dveri. Najboljši brigadirji so dobili knjižne nagrade okrajnega vodstva SZDL.

11. ure uspelo očistiti en tir. 18 vagonov je bilo popolnoma razbitih ali nakopičenih drug na drugega sto metrov daleč. Siloviti sunek je ubil skoraj vsa govejo živino namenjeno za izvoz, 46 krav in iz petih vagonov se je razsula vsa pšenica. Po približnih ocenitvah je škoda samo na železniških vozilih za več kot 150 milijonov dinarjev.

Zakaj je prišlo do nesreče, še vedno ni jasno. Tovorni vlak 477, ki vozi iz Zaloga proti Zidanemu mostu, je na petem tiru nekaj pred eno ponoči pobiral vagon. Vlakovni odpravnik je dal temu vlaku znak za odhod in ko je prehajal na sosednji tir, se je v štirinajsti vagon z nezmanjšano brzino zalezel brzovozni tovorni vlak B-2, ki je privozil na postajo, čeprav je kazal signal pred postajo »stoj«. Kurjač Franc Jerman je izjavil, da je nalagal v peč premog, ko je lokomotiva prešla prvi signal in da signal ni imel luči. Vlakovodja Maks Tršek je prav tako izjavil, da je opazil rdečo luč šele pri drugem signalu in lokomotivo takoj zavrl, toda bilo je prepozno. Strojevodja pa je rekel, da ne ve, kako je prišlo do nesreče. Po nekaterih izjavah je bila tudi vidljivost zelo slaba, ker se je iz Save dvigala megla.

Ponesrečena sta bila le dva železničarja: Anton Glavan in Karel Zagoršek. To je tudi ena največjih nesreč na tej progi, ki je tudi najbolj prometna v vsej državi, saj jo prevozi poletje v 24 urah kar 84 vlakov in še razni sezonski brzovlaki.

KDO JE KRIV?

Obveščeni smo, da je naš komentar »Kdo bo delal?« v prejšnji številki Pomurskega vestnika povzročil dokaj različne polemike med prizadetiimi bralci našega tednika. Prejeli smo tudi članek, v katerem pisec razpravlja o temi iz komentarja. Polemični prispevek objavljamo v celoti in želimo, da bi pomagal razčistiti pojme o subjektivnih vzrokih težav v kmetijstvu Pomurja.

V zadnjem času je slišati glasove, iz katerih posnemamo, da so vsa zla v kmetijstvu krivi kmetijski strokovnjaki. Te trditve nimajo nobene utemeljitve, posebno še takrat ne, če analiziramo resnično stanje na terenu s posebnim ozirom na pojav kolaradskega hrošča, ki je marsikateremu trn v očesu.

Dobra letina ni samo posledica ugodnih vremenskih razmer, temveč tudi velikih naporov pravih kmetovalcev in kmetijskih strokovnjakov. Ničte ne more trditi, da kmetijski strokovnjaki niso storili vsega, kar je potrebno. Storili so celo mnogo več, kakor zahtevajo njihove službene dolžnosti. Dandanes se že poslužujemo sodobnih pridelovalnih sredstev, toda občine in kmetijske zadruge pozabljajo na to, kar je prav tako važno in pereče: na zatiranje rastlinskih boleznih in škodljivcev. Razširjenost kolaradskega hrošča skrbi marsikaterega pravega kmetovalca.

Obstajajo zvezni in republiški predpisi o zatiranju kolaradskega hrošča, ameriškega prela in ostalih rastlinskih škodljivcev. Lastniki so dolžni, da na svoje stroške uničujejo škodljivce. Občinski ljudski odbori lahko uresničujejo zatiranje ukrepe na stroške lastnika krompirjevega nasada tedaj, če jih lastnik ne uresniči sam. Občine morajo imeti komisije, ki vodijo zatiralno akcijo, organizirajo kontrolne preglede in predlagajo za kaznovanje vse kršilce zakonskih predpisov. Prav zaradi teh in podobnih problemov morajo imeti tudi kmetijske referente, ki družno s komisijami ukrepajo na osnovi temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Kmetijske zadruge morajo imeti varovalna sredstva in potrebno aparaturo (škropilnice in prašilce) za to akcijo.

Cep ravno je vse to določeno z zakonskimi predpisi, naše akcije pri uničevanju rastlinskih škodljivcev in boleznih še vedno niso dovolj konkretne in učinkovite.

Kolaradski hrošč ni od danes; leta in leta že uničuje naše krompirjeve nasade v vse večjem obsegu, pa je zaradi tega že kar smešno, če se moramo ponovno poglabljati v ta naš največji problem.

Poraja se vprašanje: kakšni so naši odnosi do teh sovražnikov? Mnogi pridelovalci neresno ocenju-

jejo pojav kolaradskega hrošča in drugih škodljivcev, čeprav jim povzročajo škodo. Mnogi nečisto razumejo, da je potrebna skupna in enotna akcija vse vasi in občine, kajti le tako bodo zagotovljeni naši uspehi. Kmetijski strokovnjaki so tudi na tem področju storili vse, da so bili kmetovalci pravočasno obveščeni o nevarnosti vsakega posameznega škodljivca po plakatih in množičnih sestankih, obveščeni so bili o zatiralnih sredstvih po dnevnem in te-

„Upali smo, da bo več“

Pomurski čebelarji z velikim zanimanjem pričakujejo, kakšna bo letos ajdina paša. Cvetličnega medu je bilo zelo malo, saj je slana uničila predvsem v krajih ob desnem bregu Mure domala ves akacijin cvet. Precej boljša pa je bila paša na kostanju in hoji. Večina pomurskih čebelarjev je imela namreč čebelje družine v Rušah in okolici. Nekateri čebelarji imajo čebele v

Krompir cvete

Letos so kmetje posadili precej krompirja, ker jim prinaša dober pridelek leto za letom. Mraz in slana v maju mu nista dosti škodovala. Tu in tam je res pozebel, toda kmetje so tako rastlinam pognojili z nitromonkalom, ki je dokaj pospešil njihovo rast. Njive so se poletje bogato šopirile s krompirjevko. Tudi kolaradski hrošč, čeprav se je pojavil v veliki množini, ni mnogo škodoval, ker so ga kmetje prido uničevali — z obiranjem hrošča in ličink ter z rednim prašenjem. Krompirjevo rast pa je zelo zavrla izredna suša.

Sedanje deževje je krompirjevko dokaj pomladilo, tako da je sedaj vsa bobotna in temno zelena. Za kmetovalce pa je neprijetna ena stvar: krompir je začel ponekod ponovno cveteti in poganjati nove gomolje. Bojimo se, da stari gomolji več ne bodo rastle, novi pa ne bodo pravočasno dozoreli. Takšen krompir bržčas prihodnje leto ne bo dober za seme.

Zeleli bi, da bi nam kmetijski strokovnjaki razložili, kako naj bi v jeseni shranili semenski krompir in kako dolgo ga naj pustimo zoreti. Jože

Štirje klubi odbornikov DS v Ljutomeru

Občinski sindikalni svet v Ljutomeru je ustanovil te dni štiri klube odbornikov DS za posamezne gospodarske panoge. V teh klubih se bodo člani DS in UO izobraževali, ko bodo poslušali predavanja in študirali.

Za jesenske mesece pa pripravljajo program za seminarje, ki jih bodo prerediti za članke delavskega samoupravljanja posameznih gospodarskih panog.

Ko so ustanovljali klube, so povabili tudi delegate, ki so bili na kongresu DS Jugoslavije, da so jim poročali o vtisih s kongresa in njegovih zaključkih. Sklenili so, da bodo v vsakem delovnem kolektivu proučili resolucijo in zaključke kongresa.

Ljutomerska »Svoboda« pripravila program za seminar druge stopnje, kajti seminar prve stopnje so že imeli v preteklem letu.

denskem časopisu in praktično so bili prikazani tudi vsi ukrepi, vendar še do sedaj ni tistega učinka, ki bi moral biti posledica teh prizadevanj.

Ce potemtakem mnogi pridelovalci krompirja v svojo korist nečisto tega razumejo, potem pač ni drugega izhoda, da najstrožje kaznujemo vse kršilce zakonskih predpisov.

Obstoječih škodljivcev sicer ne moremo popolnoma uničiti, vendar pa jih lahko uspešno zatiramo z različnimi kemičnimi sredstvi in tako rešimo normalen donos.

Zavedajmo se, da je zastoj sodobna obdelava zemlje in gnojenje z umetnimi gnojili, če nam škodljivci odnašajo precejšen del predvidenih pridelkov.

Ing. Lado Jerše

Rušah še sedaj, medtem ko jih je večina prepeljala že domov. Dobra bera je bila predvsem prve dneve julija, ko je pritisnila precejšnja vročina. Kasneje pa se je stanje znatno poslabšalo zaradi neprestane deževja.

Kmetijske zadruge so že odkupile ves dosedajni pridelek, namenjen za prodajo. Največ medu je odkupila Kmetijska zadruga Križevci pri Ljutomeru. Nekateri čebelarji in kmetijski strokovnjaki cenijo uspeh hojne in kostanjeve paše naših čebeljih družin na Pohorju na okrog 8 tisoč kilogramov medu. Uspeh bi bil mnogo večji, če bi naši čebelarji prepeljali na Pohorje še več svojih čebel. Tamkajšnje čebelarstvo društvo je gostovanje naših čebelarjev zelo dobro organiziralo.

Vsaj nekaj pa pričakujejo čebelarji tudi od ajde, ki so je letos kmetovalci nasejali precej. Vreme je bilo doslej za ajdo zelo ugodno, čebelarji se le boje prevelikega vetra, ki lahko prepreči medenje. Na splošno pa čebelarji trdijo: »Upali smo, da bo letos medu več kot ga je bilo.«

Mnogo smo videli

Dijaki tretjega letnika soboške ESS smo prve dni julija privedli poučni izlet po naši domovini. Pot nas je vodila skozi Ljubljano in Reko do Zadra.

V Zadru smo se zadržali pet dni in si ogledali razne zanimivosti: stare rimske kulturne spomenike, takratno arhitekturo in muzeje, kjer hranijo dragoceno blago. Videli smo tudi prve papiruse in razne izkopanine. Iz Zadra smo se z ladjo odpeljali v Dubrovnik. Na poti smo doživeli majhen vihar, ki nas je kar prijetno pozibal. V Dubrovniku smo si ogledali mestni muzej, morsk akvarij, mestno obzidje in trdnjavo. Mesto nas je očaralo s svojo lepoto in znamenitostmi. Potem smo se odpeljali tudi v Sarajevo; pot po ozko-tirni železnici je bila dolga in naporna. V Sarajevu smo videli turške čaršije in džamije, mestni muzej in Principov muzej, v katerem je slikovno prikazan atentat na prestolonaslednika Ferdinanda. V Hildzi smo si ogledali letovišče in izvir Bosne. Iz Sarajeva smo nadaljevali pot proti domu in si v Zagrebu ogledali Maksimir in mestne zanimivosti. Ustavili smo se še v Brežnicah in se tam srečali s Prekmurci, ki so tudi bili na izletu.

Nova ambulanta pri Vidmu

Pri Vidmu so pred nedavnim dogradili novo veterinarsko ambulanto. To je za videmske občane lep uspeh, saj so bili dolgo časa brez živinozdravnika, ki so ga morali do nedavnega klicati iz Ljutomera ali iz Radgone.

Zelo uspešno delujejo tudi osemenjevalne postaje v videmski občini. Doselej imajo tri: pri Vidmu, v Bučkovichih in v Ivanicah. V kratkem pa bodo uredili osemenjevalni postaji še na Grabšinskem vrhu in v Zihlavi.

Pri Vidmu in v Bučkovichih so privedli letos tudi več predavanj o boleznih domače živine. Ta predavanja so bila zelo dobro organizirana.

Z vrstico je lovila kokoši

Organi Ljudske milice v Lendavi so pred nedavnim prišli na sled B. K. iz Lendavskih goric, ki je že od lani kradla kokoši v lendavski okolici. Pri zaslišanju je priznala, da je ukradla 64 kokoši in jih prodajala tudi na trgu. Kokoši je lovila na vrstico iz nylona, na katero je pritrjevala koruzo. Sodišče jo bo zagotovo »nagradilo« za to podjetnost.

-jo

DOMAČI BRAZI

TRIDESET LET ZA VOLANOM

»Vstopite, saj lahko pokramljava kar na turile me je vljudno povabil v kabino svojega cisternekega tovornjaka, ko sem ga zaprosil za kratek intervju.

KRISTIJAN KOVAČ, katerega tokrat predstavljamo bralcem, opravlja pravzaprav dvojne važne opravila: je vesten šofer in krofitelec soboškega prahu.

Oh, ta večni soboški prah! — boste morda poredili. Ze res, toda še več bi ga bilo, če ga ne bi Kristijan iz dneva v dan marljivo preganjal s soboških ulic. Niso to mačje solze, kakor že radi pravimo: vsak dan prevoziti 80 do 90 kilometrov dolgo pot po najbolj prometnih cestah in se na štiridesetih turah »iznebiti« od 120 do 140.000 litrov vode. To je že statistika! Pobaral sem ga, kaj meni o kritiki zastran tega »večne« soboškega prahu, pa mi je iz rahlo zaskrbljenostjo odgovoril: »Ne zmorem ob vročih dnevih, ne zmorem sam... Ceste se posušijo, preden jih lahko znova obiščem. Dva bi imela dovolj posla...«

To le mimogrede. Pri Kristijanu sem se ogledal, da bi kaj več izvedel o njegovi šoferski karieri, kajti ob letošnjem praznovanju Dneva šoferjev in avtomehaničev so mu svečano izročili diplomo za 30-letnico opravljanja šoferske službe in vestno delovanje v stanovski organizaciji.

»Začelo se je pravzaprav v mojih otroških letih, ko sem se v rojstnem kraju, v Nabrežini pri Trstu večkrat obehal na vojaške kamione... Otroški razigranosti pa se je pridružila tudi želja po samostojnem »krmarjenju«...

Potem so Kristijanovi starši emigrirali v Jugoslavijo. Naš znanec je kmalu oblekel vojaško kuno. Delal je v mehanični delavnici, kjer se je

blíže spoprijateljil s stroji. Ko se je vrnil iz vojaške službe, je leta 1927 opravil šoferski izpit. Najprej je »krmaril« v okolici Trsta, potem v Dalmaciji, nazadnje, leta 1950, pa je končno pristal v M. Soboti in tu služboval pri več podjetjih in ustanovah. Kristijan je živa priča napredka v avtomobilizmu, saj je imel

v svojih rokah že nad 20 tovornjakov in osebnih avtomobilov, od starih »skateljev« iz prve svetovne vojne pa do najnovejših tipov: Ford, BMW, Skoda, Fiat... Kdo bi vse našteval? Z motornim kolesom (750 ccm) je prevozil 15.000 km po Prekmurju.

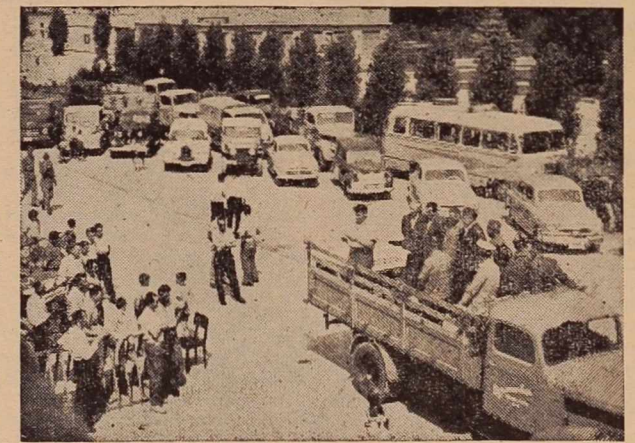
Ko je nanesel pogovor na šoferski poklic, je Kristijan kljub svoji umerjenosti in samozavesti, vrlinam, katerima se menda lahko zahvali, da je dosedaj tako srečno »vozil« v svojem poklicu, komaj zaznavno vzdihnil: »Težak je, težak in odgovoren, saj imam opravka z življenjem ljudi. Šofer često gleda nevarnosti v oči...«

»In najlepši trenutek v življenju?« Določeno odgovora nisem dočkal, vendar pa sem z značnega obraza razbral, da je bilo menda to tedaj, ko se je že srečal s smrtjo, pa se ji je vendarle izognil.

Nazadnje pa še vprašanje, ki sem ga odlagal — namenoma, kajti bal sem se, da bo za enega izmed naju-

Šoferski praznik v Murški Soboti

Člani soboške podružnice Združenja šoferjev in avtomehaničev LRS so letos lepo proslavili svoj praznik — 15. julij. V povorki po mestu je sodelovalo 64 zastavami in zelenjem okrašenih vozil. Ko so položili vence na grob padlih borcev in ponesrečenega šoferja Lukaška, so se zbrali na slavnostnem

zborovanju na avtobusnem postajališču, kjer so jim spregovorili stanovski voditelji. Na slavlju so izročili pohvalne diplome šestim tovarišem, dvema cestarjema pa še skromne nagrade poleg diplom.

S. K.

Iz tabora predvojaške vzgoje v Ljutomeru Precej nadarjenih športnikov

Kljub muhastemu vremenu, ki je v zadnjem času oviralo treninge mladincev v atletiki, kolesarjenju, nogometu in streljanju, je bilo v soboto, 24. julija spet zelo živahno na Ljutomerskem stadionu. Obvezniki predvojaške vzgoje so tekmovali v različnih športnih disciplinah za prvenstvo tabora.

Pričakovali smo, da bodo rezultati boljše, vendar pa moramo pripomniti, da so mokra tla dokaj onemogočila boljše uspehe. Kljub temu pa smo se pričeli, da je med delavsko in kmetičko mladino precej nadarjenih športnikov, ki jih bo kazalo pridobiti za naša telesnovzgojna in športna društva.

Tekmovanje je bilo dobro organizirano, rezultati v posameznih panogah pa so naslednji: pri streljanju z značno puško je tekmovalo 21 mladi-

ncev. Prvo mesto si je priboril Jože Vereš s 109 krogi (od 150 možnih), drugi je bil Martin Pozderec s 103 krogi in tretji Ernest Berč s 101 krögom. Tekmovali so v razdalji 10 metrov brez naslona in stojč. V atletiki je sodelovalo okrog 50 tekmovalcev. Vrstni red: 100 metrov: Vladimir Erjavc 12,5 sek.; Leopold Vurcer 12,8 sek. in Jože Gjerek 13,2 sek.; 400 metrov: Franc Znidarič 1:08,6; Ivan Berč 1:08,8 in Ludvik Roškar 1:09,0; 1000 metrov: Stefan Zelko 3:15,0; Stanko Hozjan 3:18,0 in Franc Znidarič 3:22,5; daljina: Jože Zver 4,90 m; Jože Ritlop 4,80 m in Ladislav Vereš 4,60 m; krogla (5 kg): Franc Tratnik 13,10 m; Leopold Vurcer 12,20 m in Jože Kovač 12,10 m; met bombe: Ladislav Vereš 48,50 m; Franc Tratnik 46,50 m in Leopold Vurcer 46,50 m; met diska (2 kg): Franc Tratnik 20 m in Ladislav Vereš 19 m.

Izven konkurence so bili zabeleženi naslednji rezultati: Janc v daljini 4,85 m in Zunc 5 m, pri suvanju krogle 11,70 m (oba Ljutomer). Pri članih pa je zabeležil Titan naslednje rezultate: 100 m: 11,9 sek.; skok v daljino: 5,96 m; troskok: 12,05 m; suvanje krogle (5 kg): 13, 25 m; met diska (2 kg): 32 m in met bombe: 53,22 m.

V kolesarjenju na stezi 1600 m zmagal Ivan Kavaš s časom 3:12,3, drugi pa je bil Jože Zver s časom 3:15,9.

V nogometu so se pomerili mladinci tabora z ljutomersko enajstorič. Prvič so zmagali domačini 2:1, drugič pa mladinci tabora s 4:2. Gole sta dala: Titan 2 in Gjerek 2. Tudi šahisti so tekmovali za prvenstvo. Po finalnem tekmovalju je bil najboljši Ivan Jug s 24,5 točkami (90%), na drugem mestu je obstal Jože Nemeč s 4 točkami (80%) in na tretjem Ivan Režonja z 2,5 točke. Tekmovalo je 12 mladincev.

neprijetno — do konca razgovora: »Ste že imeli kakšen karambol?«

Kristijan se je samo nasmešnil, me nečitajoče pogledal in mi zatrdel, da alkohol ni »poklicna bolezen« za dobre šoferje; je pa reč, ki rahlja živce povzroča »divjo kri...« Mene še ni vrgl s tira in me ne bo... Tudi devetindeset ur neprestane vožnje sem prebil brez njega...«

»Ne pijan, ne kaznovan!« — to res ni zapisano na diplomah, ki jo je dobil Kristijan, je pa tiho, neuradno priznanje za človeka, ki že trideset dolgih let sedi za volanom in pri discipliniranem opravljanju svojih dolžnosti daje vzgled mnogim stanovskim tovarišem.

S. K.

Zakaj ni reda?

Kot strasten kolesar sem mnogo vozim s kolesom in imam večkrat razne nevedčnosti. Pred kratkim sta se mi zopet pripetili dve, ki pa že presegata vse meje.

Mnogo se vozim tudi po nekem strmem klancu z več nevarnimi ovinkami, kjer je potrebna vsa previdnost pri vožnji. Ko sem se takrat peljal po klancu navzdol, sem že od daleč zagledal tri kolesarje, ki so zavzeli vso cesto. Za zvonjenje se sploh niso zmenili, zato sem se moral ustaviti. Vprašal sem enega, če ne pozna prometnih predpisov, pa me je grobo zavrnil: »Fant, ko boš ti toliko prevozil kot jaz, boš šele vedel, kaj so prometni predpisi!« Tako...!

Drugič sem tam srečal kravo vprego. Za zvonjenje se lastnik ni zmenil in je lepo obsedel na vozu, krave so pa najprej zavile na desno in nato naglo na levo. Naglo sem moral zaviti v jarek, voznik pa me je še pošteno nadrl, da mu s svojim divljanjem plašim krave. Zakaj je varnostni organi opominjajo take ljudi, ki lahko s svojo nemarnostjo povzročijo težke nesreče?

H. K.

S steklenicami zavržen denar

Če pogledaš tu in tam po hišah, lahko opaziš, da se otroci večkrat igrajo s steklenicami, v katerih se bila zdravila. Take steklenice ležijo tudi na podstrešjih, čeprav dobro vemo, koliko sredstev izdajamo za zdravila, ki jih izdelujejo naše tovarne ali pa jih uvažamo. Tudi naše lekarne imajo velike izdatke za zdravila in steklenice.

Nekoč sem se pogovarjal s starejšimi ljudmi, ki so mi pripovedovali, da v njihovem kraju zbirajo take stekleničke šolski otroci, jih oddajo najbližji lekarni in dobijo zanje tudi kakšen denar.

Ali ne bi tega vpeljali tudi v naših lekarnah, saj bi tako lahko prišli pocieni do steklenic, ki jih je moči razkužiti in oprati. Stekleničke bi lahko zbirali učenci osnovnih šol, morda celo brezplačno, in jih oddajali lekarnam. Tako bi precej pomagali našemu zdravstvu.

Št.

Čuvajmo živino

Letos 5. julija sta bila na soboškem kolodvoru natovljena dva vagona z govejo živino.

Vsi, ki smo to videli, smo se spraševali, kako to, da niso vagona postavili kam v senco. Ravno tedaj je namreč najbolj pripekalo sonce.

Imejmo usmiljenje tudi do goveje živine.

G.

Kajakaško tekmovanje na Muri

18. avgusta kajaško tekmovanje pri Petanjskem mostu — Zagotovljena udeležba tekmovalcev iz Ljubljane, Celja in Maribora — Pričakujejo pa še prijave — Kdo bo nastopil med domačini? — Prihodnje leto na Muri tekmovanje za prvenstvo Slovenije? — Pokroviteljstvo prevzel okrajni odbor Ljudske tehnike!

Pa so se le enkrat razgibali kajakaši v Krogu. Začeli so se pripravljati za veliko kajaško tekmovanje na Muri, ki bo pri Petanjskem mostu, nekaj sto metrov od Radenec. Za tekmovanje je veliko zanimanje, saj so se do sedaj prijaviли tekmovalci iz Ljubljane, Celja in Maribora. Pričakujejo pa še Zagrebčane in Varaždinčane. Progo za tekmovanje bo pripravil večkratni državni prvak Braniko Drogenič-Funa, ki je trasiral progo tudi na tekmovalni svetovalno prvenstvo v Tacnu. Kaj pa domači? Čakajo dva nova zložljiva kajaka, ki so prispeta te dni. Hvaležni so občinskemu ljudskemu odboru v Murski Soboti, ki jim je pomagal s podporo pri nabavi kajaka-

koy, saj staneta več kot sto tisoč dinarjev. Ne morejo pa še govoriti, kdo bo zastopal domače društvo. Franc Holeman je še v Nemčiji, Feri Svetec bo v teh dneh slekel vojaško obleko. Ratnik študira, Sever je sekretar prireditelj in ne sme tekmovalci, mnogi bodo sodniki in tudi odpadejo. Nekoliko upanja imajo v profesorja Titana, ki je tudi prijatelj tega športa in tehnike. Domači bodo postavili dve skupini po tri člane. Saj to ne bo težko, ker je v društvu še precej »starih« tekmovalcev, kakor Rakuša, Meolic, Domijan, Lukač, Titan in še več mladih, kakor Bajagič, Husar, Kuhar, Donša in drugi. Če bo letošnja prireditev na Muri uspeša, bo prihodnje leto v Pomurju tudi

Namiznoteniška prireditev

V ponedeljek zvečer je bil v dvorani Partizana v M. Soboti ekshibicijski nastop TK »Lombik« iz Budimpešte in nato dvoboj z reprezentanco Pomurja, ki pa je izgubila s 5:0. Pred nastopom je goste pozdravil predsednik okrajne zveze Partizana Jože Velnar in jim izročil spominske značke; enako so tudi gostje obdarovali člane pomurske reprezentance. V torek so si madžarski igralci ogledali Tovarno mesnih izdelkov in bili dopolne na svečanem sprejemu, ki jim ga je priredil predsednik Občinskega odbora v M. Soboti. Dva madžarska igralca sta dobila tudi darila soboške Tovarne perila »Mura«.

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 29. julija do 4. avgusta 1957.

Poročila sta se: Vincenc Cančar, gradbeni tehnik in Elizabeta Banko, oba iz M. Sobotne.

Rodile so: Ana Pivar iz Gančan, deklico; Terezija Kapun iz Noršinec, deklico; Marija Vontek iz Noršinec, deklico; Kristina Colik iz Odrancev, dečka; Verona Sivnik iz Sp. Ščavnice, dečka; Terezija Virag iz Beltincev, dečka; Ljudmila Plaj z Rožičkega vrha, deklico; Rozalija Mujdrica iz Nedelice, deklico; Zlatica Soš iz M. Sobotne, deklico; Helena Milošević iz Kuzme, deklico; Marija Jančar iz Rakičana, deklico; Irma Sukič iz Strukovec, dečka; Marija Hušič iz St. Vida, deklico; Vera Martinič iz Turnišča, deklico. Vse so rodile v soboški bolnišnici.

Doma pa je rodila Sonja Žiga, deklico.

Umrli so: Franc Sebanjič iz Rakičana, star 85 let; Milan Sarkezi iz Črnelavec, star 2 leti; Vendel Bojnc iz Dobrovnika, star 65 let; Josip Domijan iz M. Sobotne, star 68 let.

Rogaševci

Končno je urejena krajevna ambulanta, za katero je občina prispevala 500.000 din. Tako je bolnikom iz našega okoliša omogočeno, da se lahko vsak četrtek popoldne posvetujejo s cankovskim zdravnikom.

Slatinski vrelec v Nuskovi si je pred kratkim ogledala posebna komisija iz Ljubljane. S seboj je vzela tudi vzorec vode. Napovedano je, da bo komisija sestavila predračun in idejni načrt, po katerem bodo končno lahko začeli nekaj graditi. Morda ne bi bilo napak, če bi ustanovili manjše podjetje. Okoliški občani bi to zelo odobraval.

Komisija za štipendije ObLO Petrovci-Salovci

razpisuje

na podlagi 7. in 22. čl. Zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 52-349/55)

ŠTIPENDIJE:

2 štipendiji za študij na učiteljsku

1 štipendijo za študij na zobotehnični srednji šoli

1 štipendijo za študij na Srednji ekonomski šoli

1 štipendijo za študij na Srednji kmetijski šoli

Rok za vlaganje prošnje je do 1. septembra 1957. Prošnjo, ki mora biti kolkovana s 180 din drž. takse in 95 din lokalne takse, je priložiti: potrdilo o premoženjskem stanju staršev, potrdilo o prejemanju otroškega dodatka, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo o vpisu v šolo

Prednost imajo prosilci višjih letnikov in dijaki z območja občine Petrovci-Salovci

M-698

tekmovanje za prvenstvo Slovenije.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel okrajni odbor Ljudske tehnike. Prireditev pa bo pomagal tudi Radio klub v Murski Soboti in ozvočil tekmovalni prostor. Društvo bo izdalo lepo tiskani prospekt tekmovanja s starino listo in reklamnimi oglasi pomurskih podjetij. Poskrbeli pa bodo tudi za okrepčilo in zabavo gledalcev.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 11. avgusta 1957.

Dr. Mlōš Borovšak, stanuje v Kolodvorski ulici — novi blok.

Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo ima od 12. do 18. avgusta 1957 doktor Nikolaj Lanščak, stanuje na Lendavski ulici št. 7.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI

od 2. do 4. avgusta 1957.

Franc Majcen in Marija Majcen, oba iz Rankovec, drugi; Ludvik Lukovnjak, Metka Zemljčič, Anton Brončič, Jakob Ivanec, Anton Hajdinjak, Janez Fekonja, Martin Karba, Ana Karba, Rudolf Hamler in Pavla Rauter, vsi iz Črešnjavec; Franc Nežič iz Melincev; Rozalija Jaušovec z Orehovskega vrha, Janez Vauportič iz Lastomerec, Marija Horvat iz Rankovec in Agata Brus iz M. Sobotne.

RAZPIS

Na podlagi 137. člena uredbe o izvrševanju proračunov in računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov (Ur. list FLRJ, št. 35/55) in 30. člena uredbe o cestnih skladih (Ur. list FLRJ, št. 19/56) Uprava za ceste Murska Sobota razpisuje

POZIV

za vložitve pismenih ponudb za prevzem izdelave-dobave:

- 30 cestarskih samokolnic
- 8 dvokolnic
- 3 snežnih plugov

Pismene ponudbe z navedbo dokončnega zneska po eni samokolnici, dvokolnici in snežnemu plugu, ločeno za vsak različni izdelek posebej, je poslati po pošti v zapečatenih kuvertah pod ključlo »PONUDBA«, ali neposredno predati na Upravi za ceste OLO Murska Sobota — Lendavska 22, poštni predal št. 8, najpozneje do 24. avgusta 1957 zjutraj do 8. ure. Pomanjkljive in prepozno vložene ponudbe se ne bodo upoštevale.

Razpisa se imajo pravico udeležiti podjetja in privatni obrtniki, ki imajo tovrstna obrtna dovoljenja. Vse pogoje in potrebna navodila glede prevzema izdelave-dobave dobijo zaintereseni vsak dan med uradnimi urami pri upravi za ceste.

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota

M-696 Uprava za ceste

Zvijanje krompirjevega listja

Zvijanje krompirjevega listja je pri nas razširjena virusna bolezen.

Lističi se pri tej bolezni zvijajo navzgor, vzporedno z glavnim rebrom, da dobijo obliko žleba, žlice ali smokje. Vse listje je enakomerno pobledele in svetlozelene barve, spodnja stran lističev, zlasti pri vrhu in ob robu pa je rdečevijoličaste ali črno-modre barve.

Napadeni krompirjevi grmi ostanejo pritlikavi in se pred časom posušijo. Tvori se malo gomoljev, ki ostanejo drobnji. Bolezen naglo prenašajo od rastline do rastline listne uši, zlasti siva breskova listna uš.

Proti tej bolezni se najlaže borimo, če posadimo zdravo seme (gomolje) oziroma odporne sorte in če odstranimo med rastno dobo takoj vse okužene grme.

Koristno je zatiranje rastlinskih uši spomladi in poleti z nikotinskimi in sistemskimi insekticidi. Poškropimo krompirjeve in paradiznikove nasade z NIKOTINOLOM (1% — 1 liter na 100 litrov vode) ali pa s sredstvi: SYSTOX, METASYSTOX, PESTOX (0,05% — 1/2 del. na 10 litrov vode), ki jih dodajamo bordski brozi, bakrenemu apnu, Dithanu ali Lyrotanu v istočasni borbi proti krompirjevi plesni.

M-694

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota
Kmetijska inšpekcija

Siva grozdna plesen

Zaradi dežja se na nekaterih sortah grozdja, posebno na renskem rizlingu in šiponu, v močni meri pojavlja siva grozdna plesen, ki povzroča grozdno gnulob.

Bolezen omejimo, če grozde poškopimo z 0,50% raztopino kalijevega mazavega mila (1/2 kg na 100 litrov vode). Skropivo pripravimo tako, da milo raztopimo v nekaj litrih vroče vode, nato pa razredimo do predpisane jakosti (koncentracije).

Skropimo le po grozdih ob lepem vremenu, pri tem pa pazimo, da grozde res temeljito poškopimo, tako da škropivo pride v notranjost grozda, kjer se plesen najprej pojavlja. Po potrebi škropljenje večkrat ponovimo.

Ce ne dobimo kalijevega mazavega mila, lahko pripravimo 0,50% — škropivo tudi iz navadnega mila.

Mazavo milo zahtevajte pri kmetijskih zadrugah.

M-694

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota
Kmetijska inšpekcija

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 11. avgusta — Veselko
Ponedeljek, 12. avgusta — Klara
Torek, 13. avgusta — Lijana
Sreda, 14. avgusta — Demetrij
Četrtek, 15. avgusta — Darko
Petek, 16. avgusta — Rok
Sobota, 17. avgusta — Radigoj

KINO

MURSKA SOBOTA — od 9. do 11. avgusta jugosl. film »Hanka«, od 13. do 15. avgusta finski film »Kdaj pride pomladi«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 10. in 11. avgusta ameriški film »V so-teskah Kolorada«, 14. avg. ameriški film »Izgubljeni sin«.

LENDAVA — 15. in 14. avgusta češki film »Kavarna na glavni cesti« od 16. do 18. avgusta ameriški film »Daljna obzorja«.

BELTINCI — 10. in 11. avgusta ameriški film »Zaseda«.

SL. RADENCI — 11. in 12. avgusta ameriški film »Selina«, 13. avgusta ameriški barvni film »Dvoriščno okno«.

RADGONA — 10. in 11. avgusta ameriški barvni film »Dvoriščno okno«, 14. in 15. avgusta ameriški film »Steza slonov«.

VERŽEJ — 15. avgusta nemški film »Jaz in moja žena«.

VEL. POLANA — 11. avgusta jugoslovanski film »Ne obračaj se, sinko«.

ČEPINCI — 11. avgusta ameriški film »Dvoboj ob srebrnem potoku«.

MALI OGLASI

1 ha 45 arov ZEMLJE — NJIVA, TRAVNIK, GOZD v Andrejcih, prodam. Informacije: Vladimír Kardoš, Tešanovci 3. M-627

SOBO DOBI starejša ženska (upokojenka), ki bi stregla bolnici. Naslov v upravi. M-689

NOV VOZ, nosilnost 1500 kg, cena 42.000.— din, prodam. Matilda Bakan, Jurij 31. p. Rogaševci. M-690

IZGUBILA SEM prosto spodnjih zob. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi. Vrtna ulica št. 14, M. Sobota. M-691

MANJSE POSESTVO z 1 ha zemlje, HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEJEM, vse v dobrem stanju, SADOVNJAK IN BRAJDE (letno do 1000 l vina) 5 km od M. Sobotne, prodam. Cena po dogovoru. Jožeta Kolmanko, Gradišče 60 pri Murski Soboti. M-692

HISO Z MANJSIM GOSPODARSKIM POSLOPJEJEM IN 32 a ZEMLJE v Brezovcih št. 86, prodam. M-693

2,5 ha ZEMLJISCA V ENEM KOSU, ob glavni cesti, v Polani, prodam. Zemljišče obsega: stavišče, njivo in travnik. Interesenti naj se javijo pri Stefanu Gombošiju v Murski Soboti, Ivanocijeva 6. M-695

PAR KOMPLETNIH MLINSKIH KAMNOV, skoraj novih 32 col. z vsem priborom, prodam. Naslov v upravi lista. M-697

PRITLICNO HISO, dobro ohranjeno z veliko vinsko kletjo, parcela 1600 m², prodam. Informacije v pekarni »Kruh« pecivo, Glavni trg, Ljutomer. M-702

OTROŠKI VOZICEK, globok, dobro ohranjen, prodam. — Vprašati v knjigarni »Dobra knjiga«, Murska Sobota.

RAZPIS

Komisija za volitve in imenovanja pri Občinskem ljudskem odboru Martjanci razpisuje po 40. členu Splošnega zakona o ureditvi občin in okrajne (Uradni list FLRJ, št. 26/55) in 81. člena Statuta občine Martjanci

delovno mesto

sanitarnega inšpektorja

Pogoj: Sanitarni tehnik
Za delovno mesto je določena plača po uredbi, poleg tega pa še dopolnilna plača.

Prošnje z opisom dosedanjega službovanja in krajšim življenjskim opisom poslati na Občinski ljudski odbor Martjanci najkasneje do 1/9-1957. M-699

Prodaj

Pri kolodvoru Tezno — Maribor, ugodno prodaj

GOSTILNISKE PROSTORE

z lepim gostilniškim vrtom, primernim za plesne prireditve (teraca), vrt za zelenjavo in dve stanovanji. Iva Koželj, gostilničarka Tezno — Maribor, Češka ul. 1. M-700

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Trubarjev drevored 3/III. — Telefon 158. Uprava in oglasni oddelek: Murska Sobota, Trubarjev drevored Tel. 53 — Naročnina: četrletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo za njih — Tekoči račun pri Komunalni banki v M. Soboti št. 64-KB-1-2-565 — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

EDGAR WALLACE

24

Toda tudi v njegovi sobici mu niso dali ti trije možje miru. Prikazni? Prikazni v megli? Smešno, kdor trdi kaj takega! Naenkrat pa je Miltona Golwaya spreletelo kot električni udarec: saj je te tri že neke videl!

Toda kje? Milton se ni mogel in ni mogel spomniti! Jih je srečal v Islingtonu? Je kateri izmed njih kupil časopis pri njemu? Gotovo ne! Ljudi, ki so enkrat samkrat kupili pri njem časopis, ni mogel pozabiti do konca življenja!

Golway je spet legel, toda luči ni ugasnil. Vedel je natančno, da ne bo mogel zaspati, dokler ne bo rešil te uganke! Duhovnik in dva delavca? Kje in v kakšnih okoliščinah jih je srečal? Vse leto ni prišel iz Islingtona, torej je moralo biti tu! Tu? Ne, tu teh treh čudnih prikazni ni videl. Toda kje? Koga so ga pravzaprav spominjali? Da, zdaj je vedel: o b r a z i so se mu zdeli znani in naenkrat se je spomnil, kje je videl te obraze: v časopisu »New's!«

Čez nekaj trenutkov je divjal Milton Golway, le na pol oblečen po stopnicah navzdol.

»Ti so!« je kričal. »Ti so!«

Gospodinja, gospa Buckton, ga je presenečeno gledala. »Ubogri vrag je izgubil pamet,« je polglasno dejala. »Nič čudnega v teh časih.«

Drugo jutro je prodajal Milton Golway časopise, kjer je bila na prvi strani njegova slika. Spodaj je pisalo: mož, ki je videl Simona Hopkinsa. Ves ta in še naslednje dni so se zbirali ljudje okrog njega in Golway ni postal truden, ko jim je razlagal vedno znova svoje čudno srečanje in končaval vedno z istimi besedami: »In Dave in Lacy, ta dva neumneža, sta trdila, da sem videl prikazni, prikazni v megli.«

Našli so Johna Merryweatherja in Derricka Cresslerja. Simon Hopkins pa je hišo v Dalston Streetu št. 18 že zapustil, ko se je pojavil edini policist iz Islingtona. Zdal je mrgoleto ljudi v elegantno urejenih prostorih. Polknice so bile še vedno zaprte, gorela pa je električna luč.

Glavni inšpektor Falmouth je strmel z nabranimi obrvmi v trupli.

»Zastrupljena, ali ne?« je vprašal dr. Cunninghama. Zdravnik je pokazal kozarec na majhni mizi.

»Brez dvoma. Bržkone je bilo vse lepo pripravljeno.«

»In samo prstni odtisi obeh mrtvecev,« je godrnjal mož, ki je iskal prstne odtise.

»Drugega nisem pričakoval,« je menil Hooks. »Če bi se temu prodajalcu časopisov že prej posvetilo v glavi, bi se zdaj pogovorjal s Simonom Hopkinsom o vremenu.«

Falmouth pa ni bil razpoložen za šale.

»Saj smo bili v tej hiši?« je vprašal narednika, »mislim takrat, ko smo preiskali vse Islington Vale. Kdo je lastnik?«

»Neki gospod Davenport,« je odvrnil Hooks, ki je imel odlični spomin. »Takrat sam se pozanimal zanj in zvedel vse najboljše o njem. Davenport in Hopkins gotovo nista ena in ista oseba.«

»To bi me čudilo,« je kratko odvrnil glavni inšpektor. Hooks je bil užaljen.

»Da, zdaj se spominjam,« je pojasnil. »Gospod Davenport je prinesel posredovalcu, ki mu je dal hišo v najem, priporočilo lorda Russella. Razen tega je plačal najemnino za daljši čas naprej.«

»Prav to sem pričakoval,« je pripomnil Falmouth. »Davenport in Hopkins sta ena in ista oseba, Hooks. Zanesete se lahko na to. Uganka pa mi je, kako je prišel do priporočila lorda Russella.«

Fotografi so ju preganjal iz sobe, kjer sta ležala mrtveca. Falmouth je začel temeljito preiskovati vso hišo, toda našel ni nič pomembnega. Tudi Hooks, ki je zagrizeno iskal sledove za ubežnikom, se je čez kako uro vrnil praznih rok iz zgornjega nadstropja.

»Nič,« je jezno dejal Falmouth.

»To sem tudi pričakoval,« je dejal Hooksu. »Simon Hopkins je mož, ki ne zapušta nobenih sledov. Mišlim, da v vsej svoji karieri nisem naletel na tako prebrisana nasprotnika. Toda kljub temu ga bom sprivil ob steno!«

»Ste kaj našli, šef?« je vprašal Hooks, ki ni razumel tega. Glavni inšpektor je odkimal.

»Dve trupli,« je dejal, in se po dolgem času spet smehljal. »Hvala bogu, da niso štiri. Morda Grace Singleton le še živi.«

»In Willings tudi,« je dodal narednik.

Falmouth pa je bil s svojimi mislimi že spet drugje.

»Delavske obleke lahko dobiš kjerkoli,« je dejal sam pri sebi. »Toda kje lahko kupiš duhovniško obleko?«

Hooks je skomignil z rameni.

»Tu nimam nobenih izkušenj. Toda povprašal bom. Prav imate, šef, v Londonu ni preveč trgovin, v katerih lahko kupiš duhovniško obleko in ne prodajajo jih vsak dan. To je prava svetla točka!«

Toda Falmouth je imel malo upanja, da bo tako lahko prijel Simona Hopkinsa.

»Dvomim, da je napravil tako grobo napako,« je zamrmral.

Gospod William Kennedy, lastnik trdnice Tornton, Kennedy & Co je položil kartoteko nazaj v mahagonijevo omaro in sporočil:

»George Davenport je vzel hišo v Islington Vale v najem. To je točno. Najemnino je plačal za daljši čas vnaprej. Toda če menite, da sta gospod Davenport in vaš množični morilec ena in ista oseba, se motite, dragi moj. Gospod Davenport mi je predložil priporočilno pismo lorda Russella in jaz dvomim, da izdaja njegovo lordstvo priporočila morilecem. To je zelo točno.«

Falmoutha je jezilo to »zelo točno«, »vsa množični morilec« in pa »dragi moj.«

»Davenport in Hopkins sta ena in ista oseba,« je odrezavo dejal. Ko sem imel racijo v Islingtonu, sem poslal agenta k vam. Če bi mi takrat dali točno obvestilo, bi bil zdaj Hopkins že za zapahi. Kako pa je prišel do priporočilnega pisma lorda Russella, bomo že zvedeli.«

Kennedyju je šinila kri v obraz. »V tem primeru niste bili — eh — zelo uspešni, dragi moj,« ga je zbledel. »Zato pa se zaletavate v slepe ulice. Ko se je vaš agent zglasil pri meni, sem mu dal popolnoma točno informacijo. Jaz čitam časopise, razen tega pa mi je dal vaš agent osebni opis morilca. Gospod Davenport ni v ničemer podoben gospodu Hopkinsu ali kateremu izmed umorjenih. Majhen je in debel.«

»Ali ste ga videli še kdaj pozneje?« je naglo vprašal Falmouth. Se vedno ni verjel, da sta Davenport in Hopkins različni osebi. Mnogokrat se je že zgodilo, da se ni mogoče zaneesti na osebne opise, ki jih dajejo laiki.

Gospod Kennedy je zmajal s svojo plešasto glavo.

»Ne. Ni mi tudi bilo znano, da ni stanoval v tej hiši. Toda, kaj mi to mar? Davenport mi je plačal in to mi je zadostovalo. Ni moja naloga, da bi ugotavljal, zakaj se nekdo ne vseli v najeto hišo. Mene zanima samo najemnina, drugega pa nič. Je to točno?«

»Kdaj bi potekla najemna pogodba?«

Gospod Kennedy je vzdihnil in spet poiskal kartoteko.

»Čez tri mesece,« je pojasnil.

Falmouth se je hudobno smehljal. »Zdal pa bi rad imel naslov tega gospoda Davenporta,« je prosil.

Gospod Kennedy je pogledal na kartoteko in njegove zbuljene oči so postale še bolj okrogle.

»Bog«, ki je kradel...

(ABDUL ZEHR ZIARAT V PAKISTANU)

Nekoč je policija odpeljala tega »boga« na zaslišanje. Toda med potjo se je policijski avto prevrnil in vsi razen Ziarata so bili mrtvi. Se en dokaz več za »božansko poreklo«, je trdil Abdul Zehr Ziarat.

Kot vsak bog, je tudi on imel svoje posebne zakone. Vsak dan so mu morali vaščani postaviti pred vrata dva golidi mleka, tri sire, košaro oranž in drugega sadja. Ženske so mu morale čistiti obleko in vsako noč so mu morali pripeljati devico, da je bila »božji sluga« to noč.

Tako je Ziarat dolgo teroriziral svojo okolico. Potem pa jo je skupil. Po vasi so bile vedno pogostejše nočne kraje. Siromašni vaščani so na vse pretege iskali krivca. Hodili so po nasvet tudi k svojemu »bog«, toda ta jim je dejal, da je pač Alah vzela nazaj to, kar jim je dal.

Prišla je noč, ko bi morala v Ziaratovo kolibo priti 15-letna Azra Ghulam. V vasi so jo poznali kot pametno dekle. Azri prav nič ni šlo v račun, da bi postala »božja sluga«. Toda primitivna vas se je bala Ziaratovega maščevanja in je prisilila dekle k poslušnosti. Azra pa se je znala obvarovati. Naprosila je svoje brate, da so stražili okrog hiše. Če bi bila v stiski, bi jim dala znak, naj ji pridejo pomagat.

Ziarat je zadovoljno sprejel dekle, jo zaklenil v sobo, sam pa odšel iz hiše. Čez kako uro je privlekel pet velikih sirov. Bil je tako zmujen, da je pozabil na dekle. Drugo jutro je Azra zvedela, da so to noč ukradli pet velikih sirov. Ziarat je spet trdil, da je to Alahovo delo in da bo bog dvakratno povrnil ukradeno. Pametna Azra pa se je spomnila nočnega prizora in je to povedala bra-

tom. Drugo noč so bratje presenetili Ziarata na njegovem tinskem nočnem pohodu. V vasi je nastal velik škandal. Azra je stekla v 50 kilometrov oddaljeno policijsko postajo in povedala, kaj se je zgodilo. Ziarata so aretirali, ker so mu dokazali še več tatvin. Ukradene stvari je na veliko prodajal naprej. Policija ga je iskala že več let.

Toda preden so Ziarata odpeljali, so ga vaščani sami kaznovali. S kamenjem so ga pobili do smrti.

JAJCE V JAJCU

V Murski Soboti se je pripetil nenavaden dogodek; pri Pintaričevih na Lendavski cesti je kokoš znesla deformirano jajce v velikosti gosjega. Lupina je bila trda kot običajno. Ko pa so jajce strli, so se začudili, kajti v njem so našli še eno jajce normalne velikosti s trdo lupino, ki je plavalo v beljaku. Čudna igra narave!

A. S.

Redek primer zvitosti

Pobegli kaznjence Norman Doyle se je dva dni sprehajal v svoji progasti jetniški obleki po San Franciscu in nikomur ni bil sumljiv. Doyle si je izmislil zelo učinkovito zvijačo. Okrog vratu si je obesil tablico z napisom: »Zbiram milodare za bivše kaznjence.« Nasedlo je tudi več policistov, ki so metali drobiž v Doylevo puščico.

Udobnost v samostanskih celicah

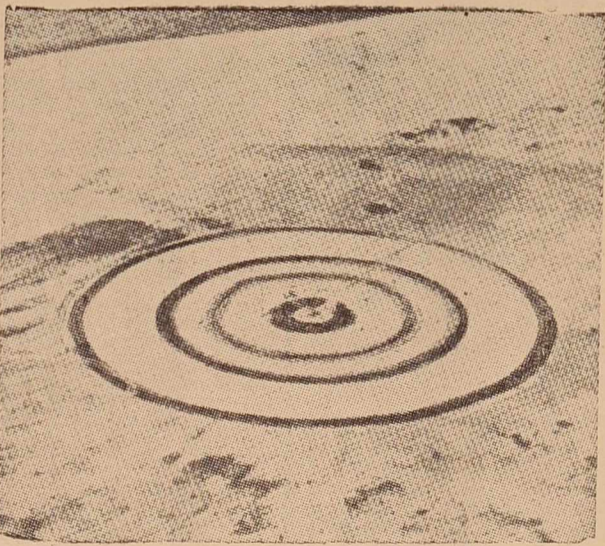
Kapucinski samostan v bližini Firenze so preuredili po vseh pravih udobnostih. V vsaki samostanski celici je centralna kurjava, kopalnica in hišni telefon. Tudi samostanska kuhinja je dobila vsa sredstva sodobne kuhinjske tehnike.

Banket za 50 tisoč ljudi

Mestni očetje v Hobokenu v ZDA nikakor niso mogli zbrati sredstev za gradnjo nove bolnišnice. Pa so se spomnili, da bi bilo dobro prirediti banket za vse meščane. Vstopnina je znašala poldrugi dolar, banketa pa se je udeležilo 50 tisoč ljudi. Mize so postavili kar po glavni ulici in baje je bilo na banketu zelo veselo. Denar za bolnišnico so tudi zbrali.

Prostor okoli atomske bombe je popolnoma osamljen. Elektronski možgani so se prepračali, da je vse na svojem mestu in da se psi in miši, ki so jih zaradi znanstvenega proučevanja razmestili okrog kraja eksplozije, niso premaknili s svojega območja.

Trak se še naprej odvija... Nastanejo trenutki neizrekljive napečnosti. Posebni aparati dajejo signale: rumeno, zeleno in rdečo luč. S tem obveščajo svojega gospodarja, da je vse pripravljeno. Potem pa dajo možgani v določenem trenutku, do milijoninke sekunde natančno, zadnji signal: strahotna detonacija in manj kot 10 sekund kasneje se je ogromna žareča hruška že dvignila 12 kilometrov visoko.

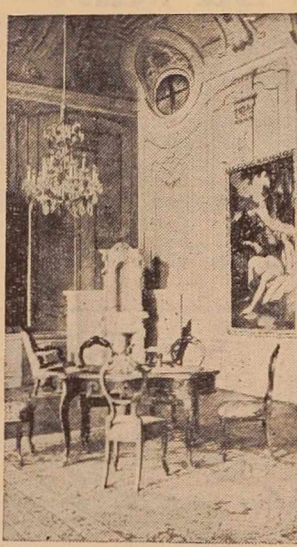
Cilj, kjer bodo odvrgli atomsko bombo. Vse je dobro preračunano — razen posledic za človeštvo

Umetni dež z električnim bombardiranjem oblakov

Avstralski znanstveniki bodo poskušali dobiti umetni dež z »električnim bombardiranjem« oblakov na višini 10 tisoč metrov. Na bombnik tipa »Lincoln« bodo montirali takojmenovano »elektrostatično sejalnico«, ki bo spuščala v oblake električno

napetost 50 tisoč voltov. To je dejansko poskus prirodne ionizacije oblakov, ki povzročajo padavine.

Avstralijo je prizadela spet velika suša, zato so ti poskusi povzročili veliko zanimanje.

Detajl iz grajske dvorane

Po soboških ulicah je bil maja in junija pravi vrvež. Učenci in dijaki so zavijali v dolgih kolonah in skupinah skozi park na Glavnem trgu proti gradu. Seveda so se najprej ustavljali pred Spomenikom zmage, ki prav tako predstavlja del naše najnovejše zgodovine. Dva meseca so si mladi izletniki ogledovali našo najnovejšo kulturno ustanovo — Pokrajinski muzej. O številnih obiskih pričča tudi vpisna knjiga, ki domuje med vitrinami v tistem oddel-

že med obema vojnoma največ v mariborskem muzeju. Upravnica muzeja Vlasta Koren-Beranova kaj rada pripoveduje o

svojih muzealijah. Saj ima vsak košček starine še prav posebno zgodovino; namreč, od odkritja na zapuščenem podstrešju do dostojnega mesta v muzeju je kaj zanimiva pot, ki tudi sodi v zgodovino.

Našemu podeželskemu obiskovalcu muzeja je menda najbližji tisti del razstavnih prostorov, kjer je nameščeno različno kmečko orodje, med katerim vzbuja največjo pozornost veliki »bedenja«, izdolben iz enega samega kosa lesa. V

ARHEOLOŠKA RAZISKOVANJA POMURJA

Ekipa Pomurskega muzeja v M. Soboti je julija pričela z arheološkim raziskovanjem naše pokrajine. Sedaj določajo razna arheološka najdišča, ki so še vidna, med ljudmi pa zbirajo podatke o slučajnih najdbah. Ti podatki bodo osnova za nadaljnje sistematično arheološko raziskovanje v Pomurju. Ekipa bo s svojim delom končala sredi avgusta.

šb

pidarij in numizmatična zbirka. Za vse to bodo potrebni tudi novi prostori.

Tako raste naša najnovejša kulturna ustanova, ki v pravem

OŽIVLJANJE PRETEKLOSTI

ku muzeja, ki prikazuje NOV. Do te knjige sem priromal tudi sam, ko sem z beležko šaril med oživljenimi starinami. Res so oživljene. Dve ljubki lutki ob kolovratu in statvah vzbujata v človeku vtis resničnega doživljanja časov, ko so ob zimskih večerih peli svojo pesem kolovratu in so sence mežikajoče trske risale na stene sobe pošastne spake, prav tako pošastne, kot je bilo pripovedovanje predic ali starega očanca na zapečku...

Dontiselnost pomurskega človeka kaže miniaturni mlin, ki je popolnoma podoben mlinom na Muri. Sploh je soba z različnim starinskim kmečkim orodjem prava podoba preteklosti: stara miza s še bolj starinskimi stoli, nekdanj nezogibno pohištvo kmečke kuhinje — sklednjak, obešalnik za kruh in stara stenska ura. Vse to in še različno posodje ter kuhinjsko orodje je razstavljeno v kotu te sobe. Škoda, da ni prikazana tudi stara kuhinja — dimnica.

Precej bogata je še zbirka različnega ribiškega orodja. Razumljivo: saj je bil naš prednik pogostokrat poleg poljedelca tudi ribič, predvsem v nižinskih krajih ob Muri.

Od domače obrti je najbolj nazorno prikazano platnarstvo. Greben, mikavnik, kolovrat, motovilo, statve — kot na tekočem traku. Med cehovskimi starinami, ki jih hrani naš muzej je značilna beltinska skrinjica iz leta 1724. Ohranjena je tudi cehovska prisega, ki med drugim pravi: »Poglavarom cehskim ssem vu fszem pokoren biti i ne je postüvati.« Tako je moral nekoč priseči vsak mlad obrtniški pomočnik, ko so ga po končani učni dobi sprejeli v ceh.

Naš Pokrajinski muzej je zbral doslej predvsem narodopisno gradivo. V pokrajini ob levem bregu Mure je bilo še marsikaj zanimivega in že zdavnaj pozabljenega, medtem ko so večino muzealij v krajih ob desnem bregu Mure shranili

tem bednju je prostora za 1375 kilogramov pšenice.

Tudi v grajski dvorani ni več nekdanjega sijaja, vendar je dvorana, vsaj kar zadeva stenske slikarije, nič manj bogata kot nekoč, nekoč, ko... Dvo-

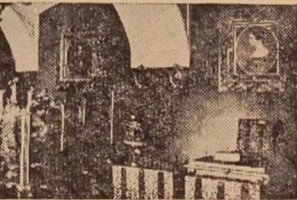
smislu besede pomeni oživljanje preteklosti.

...In ta oživljena preteklost je najbolj privlačna za našo šolsko mladino, ki si v počitnicah utrjuje svoje znanje z nazornim poukom. Mladi ljudje

Oljnata slika iz konca XVI. stol. — Avtor neznan — Last pokrajinskega muzeja

rana, ki je lep primer baročne dekorativnega stenskega slikarstva, je bila prvič poslikana v 18. stol. Prvič so jo obnovili leta 1895, drugič pa predlani,

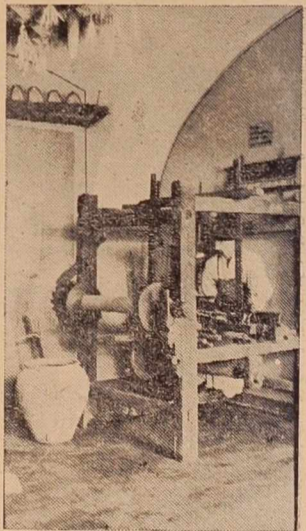

Tako je bila nekoč opremljena grajska dvorana

tik pred otvoritvijo Pokrajinskega muzeja.

Muzej bi po svojem obsežnem gradivu lahko prikazal tudi zbirko umetniških slik in plastik naših rojakov, predvsem dela akademskega slikarja Vrečiča in kiparja Kūharja. Med znamenitosti tega, doslej še nesistematično urejenega gradiva, spada objavljena oljnata slika, ki ji doslej še niso ugotovili avtorja.

Na ureditev pa še čakata la-

Stare statve

močno ne le samo z ogledom muzejskih zbirk, temveč tudi z doživetjem preteklosti v samem sebi...

Jože Makovec

Detajl iz baročne stenske dekorativne slikarije soboškega gradu

MESTO NAPRODAJ

Avstralske oblasti iščejo kupca za popolnoma novo mesto kakih 80 km od največjega avstralskega mesta Sidneya. Razlog za prodajo mesta je v tem, da so dogradili bližnji jez. Graditelji so odšli in mesto nikomur več ni potrebno.

To je že drugič, da Avstralija prodaja mesto. Prodajalci

drugega mesta upajo, da bo tudi tokrat pokazal zanimanje kak industrijski koncern. V mestu, ki je sedaj naprodaj, so zgradili 500 modernih hiš, kjer je prostora za 3500 ljudi. Napravljene so tudi ulice in trgi, okrog mesta pa se razprostirajo prizajni gozdovi.

KAKO EKSPLODIRA ATOMSKA BOMBA?

Zadnje trenutke pred eksplozijo prepustijo vodstvo električnim možganom

Po zadnjih eksplozijah ameriških atomskih bomb v puščavi Nevada, v bližini Las Vegasa, so prisotni novinarji objavili zanimive podatke o funkciji elektronskih možganov pri eksplozijah atomskih bomb.

Navadno kako uro pred eksplozijo človek docela prepusti delo avtomatskemu sistemu, katerega upravlja elektronski možgani. Možgani tega avtomata nadzorujejo okolico bodočega prizorišča eksplozije nekaj stotin kilometrov daleč. Vse podrobnosti že nekaj mesecev poprej nanatko proučijo in jih prenašajo na preluknjan trak, ki pravzaprav predstavlja vrsto zapovedi za elektronske možgane.

Človek nadzoruje delo elektronskih možganov do kakih petnajst minut pred eksplozijo. Potem pa se umakne izven nevarnega območja in tedaj začne delovati »nečloveški razum, ki pa je tako urejen, da lahko popravlja napake vseh ostalih strojev. Ti možgani morejo samo sekundno poprej zaustaviti eksplozijo, če je morebiti nastala kaka napaka.

Naloga elektronskih možganov so številne in zelo zapletene. Predvsem

DROBNE ZANIMIVOSTI

○ Nenavadno delo so dobili delavci v hamburškem pristanšču. S kladivi razbijajo nove porcelanaste straniščne školjke, ki jih je poslala neka nemška tovarna v inozemstvo, toda kupec jih ni hotel prevzeti, ker ni ustrezala kakovost. Spor je razčiščevalo sodišče, ležarina pa je narasla tako, da je postala večja od vrednosti robe. Zato se je tovarna odločila, da bo školjke dala razbiti. Ostanke bodo porabili pri tla-kovanju ceste.

○ Neka britanska tovarna je izdelala praktičen prenosljiv aparat za sušenje las. Vsaka žena ga lahko vključi kjerkoli hoče.

○ Po sedmih letih sta soproga Ruyan v Clevelandu (ZDA) končno le dobila hčerko, sedem bratcev pa dolgo pričakovano sestrico.